

Henna Koskinen

LUONTOAKTIVITEETTIKARTOITUS KARHUSEUDUN
ALUEELLA

Matkailun koulutusohjelma

2012

LUONTOAKTIVITEETTIKARTOITUS KARHUSEUDUN ALUEELLA

Koskinen, Henna
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Matkailun koulutusohjelma
Kesäkuu 2012
Ohjaaja: Halme, Jaana
Sivumäärä: 56
Liitteitä: 4

Asiasanat: julkaisutoiminta, luontomatkailu, luontopalvelut, tietokanta

---

Opinnäytetyön aiheena oli kartoittaa Karhuseudun alueen luontoaktiviteettitarjonta ja koota tiedoista yhtenäinen tietokanta. Työn tilaajana oli Karhuseutu ry. Tietokannan lisäksi kartoituksesta tehtiin esite, jota aiotaan käyttää työn valmistuttua messumateriaalina. Työn tavoitteena oli kerätä alueen luontomatkailupalveluista mahdollisimman paljon tietoja ja koota saatujen tietojen pohjalta kattava tietokanta.

Työn tarkoituksena oli helpottaa Karhuseudun alueelle tulevien matkailijoiden tiedonsaantia alueen palveluista Internetiin lisättävän tietokannan ja konkreettisen esitteen avulla. Selvityksen pohjalta kootusta esitteestä haluttiin selkeä ja helppolukuisen ja se oli toinen työn päätavoitteista. Opinnäytetyö oli esivalmistelua Karhuseutu ry:n kansainväliseen Leader-hankkeeseen ja se on koottu englanninkielelle.

Opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö. Toiminnallinen osuus kattaa kartoituksen pohjalta tehtävän tietokannan kokoamisen ja sen saattamisen esitemuotoon. Tietoja kartoitusta varten koottiin lähinnä Internetin kautta, jo valmiita tietokantoja hyödyntäen sekä kuntien matkailuneuvontojen esitemateriaalia käyttäen. Toiminnallisen osuuden teoriana käytettiin luontomatkailuun perehtynyttä kirjallisuutta. Teorian avulla määritettiin muun muassa tähän työhön kuuluvat luontoaktiviteetit ja pyrittiin kertomaan mitä luontomatkailu tässä työssä tarkoittaa. Luontomatkailuaktiviteetteja koottiin opinnäytetyöhön yhteensä 142 kappaletta.

Työn teoriaosuudessa perehdyttiin luontomatkailun määritelmään ja käsiteltiin typografian käyttöä tehtävän esitteen ulkoasussa. Työn kannalta oli tärkeää perehtyä myös tiedonjakamiseen Internetissä.

Opinnäytetyössä koottua tietokantaa aiotaan hyödyntää Karhuseutu ry:n www-sivuilla sivujen ulkoasun uudistamisen jälkeen. Esitteen käyttöönotto saattaa viivästyä, koska luontoaktiviteettiselvitys oli vain yksi osuus Leader-hankkeeseen liittyen. Työn tilaaja oli tyytyväinen työn lopputulokseen ja saatuja tietoja aiotaan hyödyntää tulevaisuudessa erilaisten matkapakettien kokoamisessa ja muissa hankkeissa.

NATURE ACTIVITY SURVEY IN KARHUSEUTU REGION

Koskinen, Henna

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Tourism

June 2012

Supervisor: Halme, Jaana

Number of pages: 56

Appendices: 4

Keywords: database, nature tourism, nature facilities, publication

---

The purpose of this thesis was to survey the nature activities of Karhuseutu region and gather received information to a common database. The subscriber of this thesis was Karhuseutu association. In addition to the database the information was made to brochure. Brochure will be used as material in different kinds of fairs after it is done. The goal was to collect as much information about nature tourism services as possible and construct a comprehensive database from gathered information.

The aim of this work was to ease the access to all of the information about Karhuseutu region's nature activities so that travelers can easily find information they want to know. This was solved by making the database to the Internet and by creating a concrete brochure for the tourists. The brochure was made after all the information for the database was collected. The subscriber of this work wanted the brochure to be as clear as possible and it needed to be easy to read also. Making of the brochure was one of this thesis' main goals. This thesis and its functional part were preliminary for Karhuseutu's international Leader-project and it was written in English.

This thesis was functional thesis. The functional part included making the survey about Karhuseutu region's nature activities, collecting them into a database and creating readable brochure about the gathered information. Information was collected mostly via Internet. Also older databases and municipalities tourist informations were used to get information about all the activities. The theory used in thesis was mostly about nature tourism. Theory helped to define the survey topic and specified what is meant by nature tourism in this thesis and what kind of activities are included in. All together there were 142 nature activities counted to this work.

Preparing a report about the survey was part of this thesis. Theory of this work was based on nature tourism, typography and Internet publishing. Typography is important in this thesis because of making the brochure from the database.

The database will be used in Karhuseutu's www-pages after they have been improved. Implementation of the brochure might take a while because collecting nature activities was only one part of this Leader-project. The subscriber was happy with the outcome of this thesis and the information gathered will be used in the future in other projects and when creating regional travel packages.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 KARHUSEUTU RY	6
3 TYÖN TUTKIMUSTEHTÄVÄ, TAVOITE JA TARKOITUS.....	8
3.1 Opinnäytetyön tavoitteet.....	10
3.1.1 Teoreettinen tavoite	11
3.1.2 Oma tavoite.....	12
3.1.3 Karhuseutu ry:n tavoite	13
3.2 Työn toimintasuunnitelma ja tarkoitus.....	14
4 LUONTOMATKAILU	17
4.1 Luontomatkailuaktiviteettien määrittäminen	20
4.2 Karhuseudun alueen luontoaktiviteettitarjonnan selvitys	21
4.3 Luontomatkailuyrittäjäyys	22
5 TIEDONHANKINTAMENETELMÄT	23
5.1 Työn kulku ja prosessit	24
5.1.1 Työn tulokset aktiviteeteittain	25
5.1.2 Työn tulokset kunnittain	28
5.2 Kartoituksen kokoaminen	30
5.3 Materiaalin yhtenäistäminen	32
5.4 Tietokannan visuaalinen ilme ja hyödyntäminen	33
5.4.1 Kansiomalli.....	33
5.4.2 Sähköisessä muodossa julkaistava tietokanta.....	35
5.5 palveluntarjoajien tietojen julkaiseminen luvalla	36
6 KARTTAPOHJIEN KÄYTTÖ.....	38
7 KERÄTYN TIEDON HYÖDYNTÄMINEN KARHUSEUTU RY:N WWW- SIVUILLA.....	40
8 JULKAISUN ULKOASU	43
8.1 Typografia	44
8.2 Typografia tässä työssä	44
8.3 Adobe InDesign- asettelu ja taitto-ohjelma.....	46
9 YHTEENVETO	47
10 LUOTETTAVUUSTARKASTELU.....	50
11 POHDINTA.....	52
LÄHTEET.....	55
LIITTEET	
LIITE 1 Karhuseudun alueen luontopalvelulistauksen julkaisun lopullinen ulkoasu	
LIITE 2 Karhuseudun alueen luontopalvelulistauksen julkaisun 1. versio	

LIITE 3 Karhuseudun alueen luontopalvelulistauksen julkaisun 2. versio

LIITE 4 Aktiviteettilistauksen Excel-taulukko

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön on tilannut Karhuseutu ry, jonka toiminta-alue koostuu Harjavallan, Kokemäen, Luvian, Nakkilan, Porin ja Ulvilan alueista. Karhuseutu ry on maaseutualueiden kehittämissyhdystys, joka tukee erilaisia maaseudun kehittämishankkeita ja on mukana myös kansainvälisissä hankkeissa. Tämän toiminnallisen opinnäytetyön aiheena on kartoittaa Karhuseudun alueella toimivat luontomatkailukohteet sekä luontomatkailupalveluiden tarjoajat ja täydentää jo olemassa olevia tietoja alueen luontoaktiviteettipalveluista. Vilkan ja Airaksisen (2003, 9) mukaan toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto tutkimukselliselle opinnäytetyölle ja sen lopullisena tuotoksena on jokin konkreettinen tuote. Tässä työssä lopullinen tuotos on luontoaktiviteettilistaus esitemuodossa ja Excel-taulukkona. Selvityksessä on listattuna Karhuseudulla toimivat luontoaktiviteetteja tarjoavat yritykset sekä yhdistykset, jotka tarjoavat myös luontomatkailuun liittyviä palveluita, kuten välinevuokrausta tai reittien ylläpitoa. Karhuseutu ry:llä oli tarvetta tällaiselle työlle tulevaan hankkeeseensa liittyen. Työ kokoaa alueen kaikki luontomatkailupalvelut yhteen. Kartoituksen pohjalta kootaan Karhuseutu ry:lle Internetiin tietokanta, johon tulee aktiviteettitarjonnan – ja yrittäjien yhteystietojen lisäksi Karhuseudun alueen karttapohjat, joista eri aktiviteetit käyvät selkeästi ilmi.

Kartoituksen avulla pyritään keräämään palveluntarjoajien tiedot yhdelle sivustolle, jotta matkailijat löytäisivät helpommin heitä kiinnostavat matkakohteet ja aktiviteetit sekä pystyisivät oma-aloitteisesti kokoamaan monipuolisen matkaohjelman alueen tarjonnasta. Ajatuksena on toimittaa valmiista selvityksestä kopio Porin Seudun matkailu Oy Maisalle, koska se on alueellinen matkailuneuvonta, josta asiakkaat käyvät usein pyytämässä informaatiota alueen palveluista.

Opinnäytetyö keskittyy luontoaktiviteettien kartoittamiseen, sillä Karhuseutu ry:n toimintakin on keskittynyt lähinnä maaseudun kehittämiseen ja muun muassa alueen perinteiden sekä luonnon vaalimiseen erilaisten hankkeiden kautta. Opinnäytetyö liittyy meneillään olevaan kansainväliseen hankkeeseen, jonka pyrkimyksenä on houkuttaa Karhuseudun alueelle kansainvälisiä matkailuvirtoja elävöittämään ja lisäämään alueen luontomatkailupalveluiden kysyntää. Hankemaita on yhteensä seitsemän,

Suomen lisäksi siis Cap Verde, Englanti, Portugali, Ranska ja Unkari. Tämä opin- näytetyö on esiselvitys alueen luontopalveluista, joita aiotaan hankkeessa myöhem- min hyödyntää. (Mälkki, henkilökohtainen tiedonanto 1.12.2011 ja 24.1.2012.)

Karhuseutu ry:n mukaan Leader-hankkeiden on tarkoitus tukea paikallista maaseutu- alueiden kehittämistyötä niin yrittämisen kuin asumisen saralla (Karhuseutu ry:n www-sivut 2011). Karhuseutu ry:n alueella on paljon erilaisia luontoaktiiviteettiyrity- täjiä, jotka varmasti hyötyvät portaalista, joka kokoaa heidän tietonsa monipuolisesti potentiaalisten asiakkaiden näkyville. Opinnäytetyössä selvitetään luontomatkailun yleinen määritelmä alueellisen kartoituksen tueksi sekä rajataan aktiviteettitarjonta tämän yleisen määritelmän mukaisesti. Vaikka Karhuseutu ry pyrkiikin ensisijaisesti kartoituksen kautta houkuttelemaan kansainvälisiä kävijöitä, on tärkeää huomioida myös lähialueiden potentiaaliset matkailijat ja kysyntä.

Kartoituksessa hyödynnetään Karhuseutu ry:n valmista yhteistyöverkostoa alueen toimijoiden kanssa, palveluntarjoajien kohde-esittelyitä ja esitteitä, muita samankal- taisia yhteistyötietokantoja, joissa on koottuna erilaisia aktiviteettitarjoajia ja reitistö- jä ja luontomatkailupalveluita. Työllä on erittäin suuri merkitys Karhuseutu ry:lle ja maaliskuussa 2012 alkaneelle kansainväliselle hankkeelle, koska se yhdistää alueen luontomatkailukohteet yhteen ja tieto on kaikkien saatavilla helposti. Kerättyjen tie- tojen pohjalta aiotaan tulevaisuudessa koota myös testimatkapaketteja, joita hanke- maiden edustajat pääsevät testaamaan ja jonka jälkeen jokainen hankemaa julkaisee mediassa, esimerkiksi sanomalehtiartikkelissa, tietoa karhuseudun alueen luontopal- veluista. (Mälkki, henkilökohtainen tiedonanto 6.2.2012.)

2 KARHUSEUTU RY

Karhuseutu ry on maaseudun kehittämissyhdystys, joka toimii Satakunnassa Harjaval- lan, Kokemäen, Luvian, Nakkilan, Porin ja Ulvilan alueella. Harjavallassa asukkaita on noin 7500 (Harjavallan www-sivut), Kokemäellä 8000 (Kokemäen www-sivut),

Luvialla 3300 (Luvian www-sivut), Nakkilassa noin 6000 (Nakkilan www-sivut), Porissa 83 000 (Porin www-sivut) ja Ulvilassa 13 500 (Ulvilan www-sivut).

Yhdistyksen tehtävänä on saada alueen yhteisöt ja yritykset kiinnostumaan sekä innostumaan oman alueensa ja elinympäristönsä kehittämistä. Karhuseutu ry:n toiminta on poliittisesti sitoutumatonta ja sen pyrkimyksenä on tukea alueella toimivia ruohonjuuritason toimijoita hankerahoituksen myöntämisen avulla. Karhuseutu ry:n toiminta on keskittynyt erilaisten hankkeiden ja projektien toteuttamiseen niin alueellisella tasolla kuin kansainvälisten hankkeiden kautta. (Karhuseutu ry:n internet-sivusto 2011.)

Karhuseutu ry kuuluu Leader-toimintaryhmään, jonka tarkoituksena on tukea paikallisia kehityshankkeita ja maaseudun kehittämiseen liittyvää toimintaa, yrittäjiä sekä yhteisöjä. Suomessa Leader-ohjelmassa on mukana yhteensä 55 paikallista toimintaryhmää ja toiminta kattaa koko Suomen maaseutualueet. Leader-ohjelma on käytössä muuallakin Euroopassa. Karhuseutu ry on mukana monissa kansainvälisissä hankkeissa, joiden pyrkimyksenä on kehittää yhteistyötä eri maaseutualueiden välillä ja tutustua ja tukea monipuolisesti maaseudun elinkeinoja myös kansainvälisellä tasolla. Leader-toiminta on omaehtoista, eli oma-aloitteista toimintaa, jonka pyrkimyksenä on tukea ja kehittää maaseudun pienien toimijoiden hankkeita tapahtuman järjestämisestä kansainvälisen toiminnan lisäämiseen. Leader-rahoituksen lisäksi yhdistyksen toimintaa ja hankkeita tukevat Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahoisto sekä Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus, jotka ovat mukana rahoittamassa Karhuseutu ry:n kautta haettuja hankkeita. Hanketukea annetaan erilaisiin projekteihin, kuten esimerkiksi yrityksen perustamisen tueksi, talkoovoimin tehtävän rakennuksen materiaaleihin tai tapahtumien järjestämiseen. Leader-ohjelmassa tuettavat yritykset ja yhdistykset ovat oma-aloitteisia ja anoneet hanketukea. Hanketuen avulla pyritään tukemaan paikallista kehittämistyötä ja löytämään uusia ratkaisuja maaseudun asumisen ja yrittämisen kehittämiseen. (Karhuseutu ry:n Internet-sivusto 2011.)

Tällä hetkellä Karhuseutu ry:llä on meneillään Mesikämmen-ohjelma, jonka teemana on muun muassa kansainvälisyys. Mesikämmen-hankkeen pyrkimyksenä on uusien elinkeinojen syntyminen vapaa-aikapalveluiden piirissä, alueen kansainvälisen mat-

kailun kehittäminen muun muassa yhteistyön ja monipuolisen luonnon avulla sekä alueen luontopalveluiden kaupallistaminen. (Karhuseutu ry:n Internet-sivusto 2011.)

Kansainvälisten asioiden koordinaattorina Karhuseudulla toimii Jaana Mälkki, jonka toimenkuvaan kuuluu avustaminen kansainvälisen hankkeen käynnistämässä, esimerkiksi hankepartnereiden etsimisen ja sopimusten kirjoittamisen kanssa.

Karhuseutu ry:n toiminta on kansainvälisesti erittäin vastavuoroista, hankeyhteistyön lisäksi järjestetään erilaisia opintomatkoja Euroopan muihin Leader-maihin sekä kutsutaan Leader-maiden hankkeiden jäseniä Karhuseudun alueelle tutustumaan (Karhuseutu ry:n Internet-sivusto 2011). Tässä tulevassa hankkeessa, johon luontoaktiiviteettikartoitus on esiselvitystä, on toiminta erittäin vastavuoroista, sillä jokainen hankemaa vierailee myös muissa hankkeessa mukana olevissa maissa ja tutustuu siellä tarjolla oleviin luontopalveluihin ja materiaaleihin. Karhuseutu ry:llä on toimiva Internet-sivusto osoitteessa www.karhuseutu.fi. Internet-sivuja on kuitenkin tarkoitus muokata ja päivittää opinnäytetyön teon jälkeen. Karhuseutu ry:n toimitilat sijaitsevat Porin keskustassa.

3 TYÖN TUTKIMUSTEHTÄVÄ, TAVOITE JA TARKOITUS

Karhuseutu ry:lle tehty kartoitus alueen luontomatkailukohteista on esiselvitys liittyen kansainväliseen Leader-hankkeeseen. Hankeyhteistyö on alkanut jo vuonna 2011, mutta itse projekti aloitettiin vuoden 2012 maaliskuussa ja hankkeen kestoksi on kaavailtu kahta vuotta, eli se päättyisi vuonna 2014. Opinnäytetyönä tehtyä tietokantaa on tarkoitus käyttää aineistona erilaisilla kansainvälisillä matkailumessuilla, joita hankemaissa järjestetään. Materiaalien pohjalta aiotaan myöhemmässä vaiheessa koota erilaisia esimerkkimatkapaketteja, joita hankemaista kutsutut vieraat testaavat. Ajatuksena on kutsua eri maista toimittajia, mediaa ja matkailutoimijoita jokaiseen hankkeen kohdemaahan ja vierailun jälkeen julkaista artikkeli alueellisesta tarjonnasta houkuttamaan kansainvälisiä vieraita hankealueille. Hankevierailut alkavat vuoden 2012 syyskuussa. (Mälkki, henkilökohtainen tiedonanto 6.2.2012.)

Hankkeen tarkoituksena on nostaa esiin alueen luontomatkailumahdollisuuksia ja sitä kautta edistää alueen luontomatkailuelinkeinoa ja tukea elinkeinonharjoittajia, jotka hyödyntävät yritystoiminnassaan luontoa ja ovat kehittäneet palvelunsa luonnon ympärille. Pyrkimyksenä on nimenomaan kansainvälisen asiakaskunnan houkuttelevuus alueelle. Siksi on tärkeää saada paikalle median edustajia ja henkilöitä, jotka asiantuntevasti osaavat perehtyä ja seurata alueellisia elämyspalveluita ja vierailun jälkeen antaa rakentavaa palautetta sekä viedä viestiä eteenpäin mahdollisesti kiinnostuneille matkailijoille. Alueen markkinoinnin ja tiedottamisen ehostamiseksi on hankkeessa mukana myös median edustajia, jotka raportoivat kotimaassaan toisten hankealueiden palveluista ja kokemuksistaan, toivon mukaan houkutellessaan myös muita matkajia alueelle.

Tämän opinnäytetyön tutkimustehtävänä on kartoittaa Karhuseutu ry:n alueella toimivat luontoaktiviteetit – ja niiden tarjoajat sekä koota näiden tietojen pohjalta yhteinen tietokanta. Tietokantaa hyödynnetään Karhuseutu ry:n Internet-sivustolla kattavana tiedonlähteenä alueen luontoaktiviteettien käyttäjille. Tietokannan lisäksi tehtävänä oli suunnitella karttapohjat Karhuseutu ry:n Internet-sivustolle, joista alueen aktiviteetit olisivat näkyneet selkeästi luoden kokonaisuuden alueen tarjonnasta ja selkeyttäen eri liikuntareittien, retkeilymahdollisuuksien, ohjattujen luontoaktiviteettien sekä muiden luontomatkailupalveluiden sijainteja. Karttojen tekeminen kuitenkin muuttui esitteen ulkoasun suunnitteluun ja tietojen syöttämiseen Excel-tilukoon.

Työ kootaan sekä paperiversioksi, että Internetissä hyödynnettäväksi tiedostoksi, ja molempien versioiden tulee tukea toisiaan sekä olla tarpeeksi informatiivisia asiakkaan kannalta. Molemmat versiot ovat Karhuseutu ry:lle tarpeellisia, sillä yhdistys aikoo hyödyntää paperiversiota erilaisissa matkailualan tapahtumissa ja messuilla, kun taas Internetissä julkaistava tietokanta tulee kaikkien kiinnostuneiden näkyviin, helpottaen alueen saavuttamista ja antaen runsaasti tietoa sen palveluista eri kiinnostuksen kohteiden mukaan. Työn tekemisessä hyödynnetään runsaasti erilaisia tekstinkäsittelyohjelmia, kuten MS Office Wordia, Adobe InDesign- taitto-ohjelmaa sekä Microsoft Excel-tilukointityökalua. Wordin avulla kootaan ensin kaikki luontopalvelut samaan tiedostoon, jota hyödynnetään sen jälkeen InDesign-asettelussa. InDesignin avulla työ viimeistellään ja muokataan ammattimaisemman ulkoasun saa-

miseksi. Excel on hyvä työkalu kun informaatiota aletaan syöttää Internetiin, sillä sen avulla kaikki tiedot ovat selkeästi organisoitu ja omassa sarakkeessaan.

Perehtyminen Karhuseudun alueen luontopalveluihin ja niiden sijaintiin on olennainen osa opinnäytetyötä, jotta saataisiin mahdollisimman kattavat tiedot alueen palveluista. Karttapohjille lisättävän sisällön tulisi olla mahdollisimman täsmällinen ja paljon informaatiota sisältävä tietopaketti. Koska työnä tehdään sekä kirjallinen selvitys, että sitä tukeva esite, on perehdyttävä myös selkeän ja helposti luettavan kokonaisuuden tekemiseen typografisesti, siten että esite ja tietokanta tukevat toinen toisiaan ja helpottavat asiakkaan tiedonhakuja.

3.1 Opinnäytetyön tavoitteet

Työ on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tavoitteena on perehtyä luontomatkailun määritelmään ja luontomatkailun alueelliseen tarjontaan Karhuseudulla. Toiminnallinen opinnäytetyö on konkreettinen tuotos, jonka tekemisessä on hyödynnetty teoriaa ja tutkimuksellista selvitystä tiedonhankinnan apuvälineenä. Konkreettinen tuotos voi olla kirja, ohjeistus, tietopaketti, messu – tai esittelyosasto tai tapahtuma. Kaikkia toiminnallisia opinnäytetöitä yhdistää viestinnällisin ja visuaalisin keinoin luotu kokonaisilme, josta voi tunnistaa työn päämäärät. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tutkimuksellinen selvitys kuuluu idean tai tuotteen toteutustapaan. Toteutustapoina pidetään materiaalinhankinnassa käytettyjä keinoja ja tuotoksen visuaalisen ilmeen toteutuksessa käytettyjä tapoja. Selvityksen tekeminen opinnäytetyönä on yleistä silloin kun halutaan luoda kohderyhmälähtöinen tapahtuma tai tuote, mutta kohderyhmää tai sen tarpeita ei vielä tunneta. Selvitys on tehtävä myös silloin jos opinnäytetyönä tehtävästä aiheesta on vain vähän julkaistua tietoa. On myös tilanteita, joissa selvityksen tekemisen avulla varmistetaan opinnäytetyönä tehdyn toiminnallisen työn lopullinen muoto. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51–56.)

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on matkailijoita auttavan ja helpottavan tietokannan kokoaminen selvityksenä, joka yhdistää Karhuseudun luontomatkailupalvelut samaan tiedostoon. Yritysten yhtenäisen tietokannan toivotaan kasvattavan alueellisia asiakasvirtoja sekä lisäävän tietoisuutta Karhuseudun alueen luontomatkailutar-

jonnasta niin kansallisella, kuin kansainväliselläkin tasolla. Pyrkimyksenä on luoda kattava ja monipuolinen selvitys, joka auttaa ja helpottaa työn tilaajan työskentelyä ja pystyy vastaamaan asiakkaan tarpeita. Helppolukuisen ja houkuttelevan sisällön luominen julkaistavaan paperiversioon on lisäksi tärkeää, jotta asiakkaan mielenkiinto saadaan pidettyä selailussa, sekä informaatio on helposti löydettävissä ja palvelut on listattu monipuolisesti, mutta loogisesti. Työn aikana on tarpeen perehtyä Internetissä julkaistavan materiaalin vaatimuksiin ja tarpeisiin, jolloin jo esivalmisteluvaiheessa pystytään vastaamaan hankkeen vaatimuksiin materiaalin julkaisemisessa. Työn tavoitteena on täydentää ja valmistella Karhuseutu ry:n kansainvälistä hanketta, jonka pyrkimyksenä on kansainvälisten matkailijoiden houkutteleminen Karhuseudun alueelle. Hankkeen kansainvälisyyden takia kartoitus ja esite on koottu englanninkielisenä.

3.1.1 Teoreettinen tavoite

Kartoituksen teoreettisena tavoitteena on selvittää Karhuseudun alueen luontomatkailuaktiviteettitarjonnan monimuotoisuutta ja sitä kautta perehtyä luontomatkailun käsitteistöön ja luontomatkailun eri kategorioihin sekä näkemyksiin siitä, mitä luontomatkailu on ja kuinka luontomatkailua toteutetaan alueella. Luontoaktiviteettien teoreettiseen pohjaan perustuvan luokittelun ja määrittelyn avulla saadaan yhtenäinen tiedosto myös Karhuseudun alueelta, johon kuuluvat yleisesti teoriassa esiintyvät luontomatkailun käsitteeseen sisältyvät luontoaktiviteetit. Tavoitteena on luoda tietokanta, joka on selkeä ja helppolukuinen asiakkaille. Kansainvälistä hankeyhteistyötä sivuava kartoitus tehdään englanninkielisenä ja Karhuseutu ry:n verkkosivustolle liitetään selventävät kartat, jotka osoittavat luontopalvelun sijainnin visuaalisesti.

Kartoituksen myötä koko Karhuseudun alueen luontoaktiviteettitarjonta on koottuna yhdeksi kokonaisuudeksi, jota pystytään täydentämään jatkossa. Verkkopalveluun myöhemmin lisättävän tietokannan tueksi tehtävien sijaintikarttojen ja linkkiyhteyksien kokoamisessa tutustuminen Internet-sivujen luettavuuteen ja hyödyntämiseen jakelukanavana on tärkeää, jotta työstä saadaan kaikki hyöty jatkoa ajatellen. Sivuston tulee olla selkeä, helposti paikannettavissa ja helppolukuinen. Tässä työssä on tarpeellista perehtyä myös typografiaan, koska lopullinen julkaistava materiaali

viimeistellään InDesign- tekstin asettelu – ja taitto-ohjelman avulla. InDesignin avulla työn jäljestä tulee paljon siistimpi ja selkeämpi kuin Word-asiakirjana tulostettuna.

3.1.2 Oma tavoite

Oma henkilökohtainen tavoitteeni opinnäytetyötä tehdessä on koota mahdollisimman laaja selvitys Karhuseudun alueen luontopalveluista ja sen yhteydessä perehtyä luontomatkailun käsitteistöön. Luontopalveluista oli jo koottuna osittainen paperiversio, jota piti laajentaa ja koota sellaiseen muotoon, että materiaali toimii tulevaisuudessa Internetiin koottavan tietokannan pohjana. Paperisena versiona olevaa kansiomallia aiotaan käyttää jatkossakin muun muassa messumateriaalina ja konkreettisenä tiedonlähteenä, jossa on erikseen koottuna myös esitemateriaalia ja karttoja alueen palveluista. Itse keskityn työssä Internet-version tietokannan luomiseen Exceltaulukoinnin avulla ja sen tueksi tehtävän esitejulkaisun tekemiseen ja ulkoasun suunnitteluun. Selkeän kartoituksen kokoaminen on yksi päätavoitteeni. Karhuseutu ry:n jo aikaisemmin kokoamassa kartoituksessa oli valmis kategoriajako luontoaktiiviteetin muodon mukaisesti, joten minun tehtävänäni on täydentää palvelulistausta ja pyrkiä tekemään julkaisu, joka on helppolukuinen ja ulkoasultaan houkutteleva ja mielenkiintoinen.

Alun perin opinnäytetyön toisena osuutena aktiviteettikartoituksen lisäksi oli alueen karttapohjien valmistaminen, joista olisi näkynyt kaikki alueen luontoaktiiviteettien tarjoajat sekä heidän yhteystietonsa. Karhuseutu ry:n toimittamat karttapohjat olivat kuitenkin liian epätarkkoja tähän työhön, joten työn tilaaja päätti vetää sen osion pois opinnäytetyöstä. Lisäksi paperiversion suunniteltu ja alkuperäinen muoto Word-tekstinkäsittelyohjelmalla tehtynä oli epäammattimainen ja yksitoikkoinen, joten paperiversion ulkoasun uusiminen ja muokkaaminen laadukkaammaksi tuli uudeksi tehtäväksi karttapohjien tilalle. Työn viimeistelyssä käytettävän InDesign-asetteluohjelman avulla pyrin saamaan tekstiin lisää selkeyttä ja ammattimaisemman ulkoasun. Työn aikana tulen perehtymään myös InDesign-ohjelman käyttöön ja tavoitteenani on luoda kaikkia hyödyttävä kirjallinen tuotos luontomatkailupalveluista.

3.1.3 Karhuseutu ry:n tavoite

Opinnäytetyön tilaajan, Karhuseutu ry:n tavoitteena on saada kattava alueellinen tietokanta, jossa on listattuna mahdollisimman moni luontomatkailupalveluita tarjoava yritys ja yhdistys. Pyrkimyksenä on hankkia mahdollisimman kattavat tiedot Karhuseudun alueen luontomatkailupalveluista ja hyödyntää tietoja aiempaa paremmin matkailijoiden näkökulmasta, kuitenkin alueellisten palveluntarjoajien etua ajatellen.

Kartoitusta voidaan hyödyntää monin eri tavoin niin paperiversiona kuin elektroni-
sessa tiedostomuodossa. Paperiversiota voidaan näyttää erilaisilla matkailumessuilla ja tapahtumissa, kun taas elektronista tiedostoa voidaan täydentää ja muokata tarpeiden mukaan ja tietoja voidaan hyödyntää myös Karhuseutu ry:n Internet-sivustolla. Työ on esivalmistelua liittyen Karhuseutu ry:n kansainväliseen Leader-hankkeeseen, jonka pyrkimyksenä on kasvattaa alueelle suuntautuvaa matkailua ja erityisesti luontomatkailua, joka hyödyntää alueen omia voimavaroja ja kartuttaa alueellisten elinkeinotoimijoiden hyvinvointia. (Mälkki, henkilökohtainen tiedonanto 1.12.2011.)

Tehtävän luontoaktiiviteettikartoituksen lisäksi työhön kuuluu alueellisten luontoaktiiviteettipalveluiden ja palveluntarjoajien tietojen syöttäminen Excel-taulukkoon. Taulukon tekeminen tukee alueellisen aktiiviteettikartaston tekemistä, joka tullaan lataamaan Karhuseutu ry:n Internet-sivustolle tulevaisuudessa. Karttojen pyrkimyksenä on selventää alueen palvelurakennetta asiakkaan näkökulmasta ja helpottaa matkareitin suunnittelua siten, että koko alueen samankaltaiset luontopalvelut näkyvät yhdellä pohjalla.

Työn tilaajan pyynnöstä kartoitus on englanninkielinen, koska tavoitteena on houkuttaa kansainvälisiä matkailijoita Karhuseudun alueelle. Karhuseutu ry:n hanke on kansainvälinen yhteistyöhanke kuuden muun Leader-hankemaan kanssa; Cap Verdén, Englannin, Portugalin, Ranskan ja Unkarin. (Mälkki, henkilökohtainen tiedonanto 1.12.2011.)

3.2 Työn toimintasuunnitelma ja tarkoitus

Toimintasuunnitelma tehdään toiminnallisessa opinnäytetyössä siksi, että työn idea ja tavoitteet saadaan tiedostetuiksi, harkituiksi ja perustelluiksi. Toimintasuunnitelma vastaa kysymyksiin, mitä tehdään, miten tehdään ja miksi tehdään. Ensisijaisena merkityksenä on tehtävän työn jäsentäminen itselle, sekä osoittaa pystyvän johdonmukaiseen päättelyyn. Toimintasuunnitelma on myös lupaus siitä, mitä työssä aiotaan tehdä. Vaikka suunnitellut toteutustavat eivät aina käykään, aiheasolla tulisi kuitenkin kyetä sitoutumaan suunnitelmaan. Toimintasuunnitelma on syytä aloittaa lähtötilanteen kartoituksella. Aluksi on hyvä selvittää idean kohderyhmä, idean tarpeellisuus sekä aiheeseen liittyvä lähdekirjallisuus ja tutkimukset. (Vilka & Airaksinen 2003, 26–27.) Opinnäytetyön toimintasuunnitelmaa on selvennetty kaaviokuvan avulla. Kaaviokuvasta (Kuva 1.) selviää työn osiot, eli toiminnallinen osuus, johon kuuluvat selvityksen kokoaminen ja julkaisun, eli esitteen ja tietokannan suunnittelu ja kokoaminen. Teoria-osuus on tärkeä osa työtä, sillä se määrittää työn rajat ja sen, millaisia luontoaktiviteetteja työhön listataan. Kaaviokuvaan on pyritty selkeästi ja lyhyesti merkitsemään työn eri vaiheet ja tavoitteet aina luontomatkailupalveluiden määrittämisestä tietokannan kokoamiseen ja sen muokkaamisesta esitteeksi.

Työ aloitettiin tapaamisella Jaana Mälkin, eli työn toimeksiantajan ja Karhuseutu ry:n hankekoordinaattorin kanssa, jotta saatiin selville, mitkä ovat työn tavoitteet ja minkälainen kartoituksesta halutaan. Työn tehtäväksi määritettiin luontoaktiviteetti-kartoituksen tekeminen Karhuseudun alueella. Työ on Karhuseutu ry:lle erittäin tarpeellinen, koska tällainen kartoitus on tulevassa kansainvälisessä Leader-hankeyhteistyössä merkittävässä roolissa kootessaan alueen luontopalvelut yhteen. Työn tehtävänä on toimia informatiivisena katsauksena, jossa on mahdollisuuksien mukaan kaikki alueen luontopalveluita tarjoavat yritykset ja yhdistykset. Listauksen puitteissa tehtävä julkaisu on myös tärkeä osa työtä, koska tällä tavoin työ saa konkreettisen muodon. Työn kohderyhmänä ovat kansainväliset vieraat ja matkailijat, jotka saapuvat Karhuseudun alueelle ja ovat kiinnostuneita alueen luontomatkailumahdollisuuksista. Lähdeaineistona työssä käytettiin luontomatkailuun liittyvää kirjallisuutta, jonka avulla saatiin selvitettyä, mitä luontomatkailu on ja miten luontoaktiviteetit voidaan rajata. Aineistona hyödynnettiin jo aiemmin koottuja tietoja alueen luontomatkailupalveluista, joita Karhuseutu ry oli listannut.

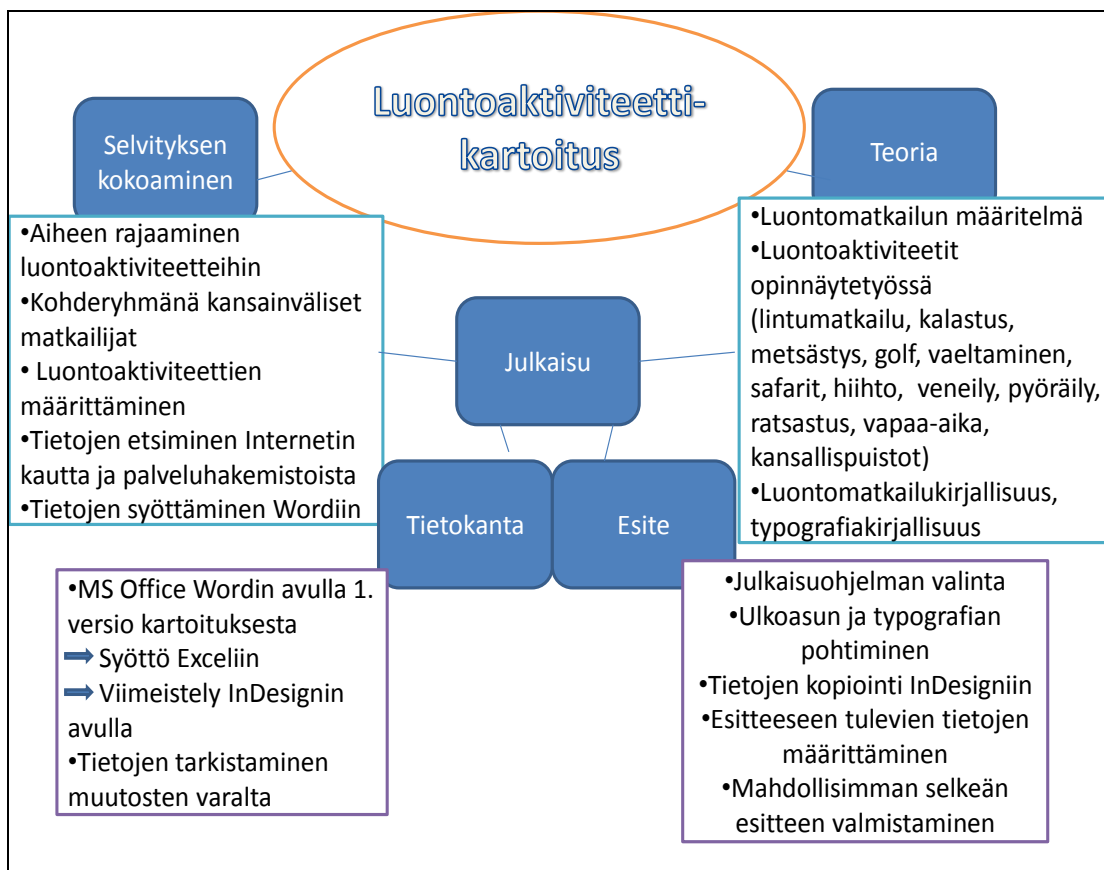
Seuraavaksi toimintasuunnitelmassa tulee pohtia, millaisin keinoin idean tavoitteet on saavutettavissa. Myös sisällön tuottamiseen tarvittavan tiedon ja materiaalin hankkimista tulee pohtia. Oppaita tai ohjeistuksia tehtäessä saattaa tulla tarpeen myös selvittää kuka tai ketkä mahdollisesti suunnittelevat tai valmistavat tuotteen ulkoasun. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 26–27.) Kartoituksen kannalta on tärkeää rajata luontomatkailuun tämän työn kannalta kuuluvat luontoaktiviteetit – ja palvelut, jotta kartoituksesta saataisiin mahdollisimman kattava, mutta selkeästi jaoteltu tietopaketti. Tässä työssä sisällön tuottamisessa hyödynnetty materiaali luontomatkailun teorian lisäksi kattaa materiaalia typografiasta sekä julkaisun tekemiseen liittyvästä kirjallisuudesta. Työ on tarkoitettu viimeistellään siten, että se on mahdollista julkaista esite muodossa sekä jakaa Excel-muotoisena tiedostona Karhuseutu ry:lle.

Karhuseudun alueen luontopalveluiden selvityksen tekeminen ja kategorialinjauksen, eli kartoituksessa käytettävän aktiviteettijaon muokkaaminen ja täydentäminen olivat työn päätehtävänä, jonka jälkeen lista viimeisteltiin InDesign-taitto-ohjelman avulla julkaisukelpoisiksi. Karhuseutu ry oli jo aiemmin aloittanut jonkinlaisen aktiviteetikansion kokoamisen paperiversiona, mutta tietoja piti laajentaa ja yhtenäistää, lisäksi palveluiden paikkansapitävyys tuli tarkistaa. Luontopalvelukartoituksen jälkeen oli pohdittava, kuinka suunnitelluille karttapohjille saadaan helposti luettavat ja selkeästi jaotellut tiedot alueen luontopalveluista. Selkein vaihtoehto oli jatkaa samalla kategorijaolla kuin kartoituksessa ja merkitä kaikki alueella toimivat samankaltaista palvelua tarjoavat yritykset ja yhdistykset yhdelle pohjalle. Tämä ei kuitenkaan toiminut. Työn linjausta muutettiin siten että Karhuseutu ry ostaa mainostoimisto Staart Oy:ltä www-sivujen luomisen lisäksi myös karttapalvelun tekemisen. Kun karttojen tekeminen jäi pois, tuli tilalle kartoituksen paperiversion muokkaaminen ja viimeistely, sekä tietojen syöttäminen Excel-taulukko-ohjelmaan, jonka avulla Staart Oy voi sitten ohjelmoida karttalinkit ja www-sivut Karhuseutu ry:lle.

Työn tarkoituksena on yhtenäisen tietokannan avulla helpottaa potentiaalisten vierailijoiden matkasuunnittelua ja lisätä tätä kautta kävijävirtoja alueen luontomatkailuyrityksissä. Opinnäytetyö tukee Karhuseutu ry:n pyrkimystä maaseutualueiden kehittämiseksi juuri matkailun saralla, sillä tietokannan tarkoituksena on tarjota kattavaa informaatiota alueen luontomatkailupalveluista ja konkretisoida niitä karttojen ja reittimerkintöjen avulla. Alueen luontoaktiviteettiyritykset hyötyvät tietokannasta,

sillä se ohjaa suoraan palveluntarjoajan sivustolle. Mahdollisen asiakkaan ei tarvitse etsiä tietoja monen eri sivun kautta, vaan tarvittavat yhteystiedot löytyvät yhdeltä ja samalta sivustolta helposti ja nopeasti. Jaana Mälkin mukaan tietokantaa aiotaan hyödyntää hankeyhteistyössä kokoamalla listauksessa esiintyvien palveluntarjoajien palveluista erilaisia esimerkkimatkapaketteja, joita hankevieraat pääsevät testaamaan konkreettisesti ja sitä kautta tutustuvat Karhuseudun alueeseen laaja-alaisemmin. Myöhemmin tästä koetusta matkasta on tarkoitus julkaista eri hankemaiden medioissa juttu tai artikkeli toiminnasta ja tätä kautta saada mainosta Karhuseudun luontopalveluille ja toimijoille. (Mälkki, henkilökohtainen tiedonanto 24.1.2012.)

Kuva 1. Kaaviokuva työn toimintasuunnitelmasta.

4 LUONTOMATKAILU

Luontomatkailu on luontoon suuntautuvaa matkustamista joko omatoimisesti tai matkanjärjestäjän ohjaamana. Olennaisena osana luontomatkailussa on lihasvoimiin tai luonnonvoimiin perustuva liikkuminen luonnossa. Luontoon kohdistuva matkailu on matkailua, jossa luonto ja sen tuomat mahdollisuudet toimivat palvelun toimintaympäristönä. Luontoon kohdistuvassa matkailussa tärkeintä on se, että palvelu kohdistuu luontoon, eli sen ei niinkään tarvitse olla liikunnallinen tai elämyksellinen tuote. Luontomatkailun osa-alueita ovat luonnossa liikkuminen ja tarkkailu, vaeltaminen niin kesäisin kuin talvisin, luonnonvarojen hyödyntäminen, vesiretket, linturetket, eläinten katselu ja kuvaus, metsästys ja kalastus. (Verhelä & Lackman 2003, 98.)

Suomen matkailusta noin neljännes on luontomatkailua ja sen aluetaloudelliset vaikutukset ovat paikoittain merkittävät (Valtion ympäristöhallinnon www-sivut 2011). Hemmin mukaan (2005, 333) luontomatkailu on matkailua, joka tapahtuu luonnonympäristössä pyrkien noudattamaan kestäväen kehityksen mukaisen matkailun periaatetta välttämällä luonnon kantokyvyn ylittymistä ja biodiversiteetin, eli luonnon monimuotoisuuden, taantumista. Luontomatkailun käsitteeseen lukeutuvat luontomatkailija, joka pyrkii tutustumaan luontoon eri aktiviteettien kautta; luontomatkailuyrittäjä, joka käyttää luontoa tuotantotekijänä ja hyödyntää sitä elinkeinona; luontomatkailutuote, eli palveluntarjoajan kehittämä matkatuote, sekä luonto, eli tapahtumapaikka ja matkakohde jossa luontomatkapalvelu tapahtuu.

Metsähallitus hyödyntää The International Ecotourism Society (TIES) määritelmää luontomatkailun tavoitteista. TIES:n mukaan luontomatkailun keskeisimpiä tavoitteita ovat paikallisten ympäristö- ja kulttuuriarvojen säilyttäminen, luonnon monimuotoisuuden ja matkailukohteen omaperäisyyden hyödyntäminen voimavarana, luonnonsuojelun aktiivinen edistämisen ja kulttuuriarvojen vaaliminen, paikallisen talouden suosiminen sekä paikallisten asukkaiden huomiointi ja arvostaminen. Lisäksi luontomatkailun tulisi olla pienimuotoista ja tapahtua pienryhmissä luontoa kunnioittaen. TIES:n mukaan luontomatkailu voi mahdollistaa muutoin mahdottomien luonto- ja kulttuurielämyksien toteutumisen ja innostaa muita matkailualan toimijoita

ympäristöasioista. Lisäksi luontomatkailu antaa kävijälle mahdollisuuden tutustua luonto- ympäristö- ja kulttuuriasioihin, koska luontomatkailussa on kyse luontoelämyksistä. TIES:n määritelmässä todetaan myös, että luontomatkailu asettaa vaatimuksia sekä matkanjärjestäjille että matkailijoille, koska esimerkiksi luontomatkailun markkinoinnin tulisi olla vastuullista ja realistista. (Metsähallitus 2010.)

Matkailun Edistämiskeskuksen mukaan luontomatkailusta voidaan puhua kun kyseessä on matkailu, joka tukeutuu luontoon ja tapahtuu luonnonympäristössä. Olenaisia tekijöitä ovat ympäristöarvot, paikallisuus sekä elämyksellisyys. Ulkomaiset matkailijat odottavat Suomen luontomatkailulta turvallisuutta, puhdasta luontoa, rauhaa ja hiljaisuutta. Myös erilaiset liikunta –ja toimintamahdollisuudet ovat tärkeitä. Luontomatkailulla voidaan nähdä muuta matkailua vahvempi yhteys ja vaikutus paikalliseen talouteen ja kulttuuriin. Siitä on tullut yhä selkeämmin aluekehityksen väline. (MEK 2010,6.)

Luontomatkailuna pidetään yleisesti ottaen luontoon kohdistuvaa matkailua. Eroavaisuuksia määritelmissä on kuitenkin silloin, kun puhutaan siitä, millainen luontopalvelun tulisi olla. Verhelän ja Lackmanin mukaan luontomatkailun ei niinkään tarvitse olla liikunnallinen tai elämyksellinen kokemus, olennaisena osana on vain lihasvoimin tapahtuva liikkuminen luonnossa. Verhelä ja Lackman eivät myöskään mainitse kestävän kehityksen mukaista matkailua tai ympäristön säilyttämistä osana luontomatkailua, joten voidaan olettaa, että heidän mukaansa se ei ole välttämättömyys luontomatkailussa. Lisäksi Verhelän ja Lackmanin mukaan luontomatkailu voi olla joko omatoimista tai matkanjärjestäjän ohjaamaa. Toisaalta, silloin kun luontomatkailu on omatoimista, ei voida olla tarkkailemassa kuinka hyvin kestävän kehityksen periaatteita noudatetaan.

Ympäristöministeriön mukaan kestävän kehityksen perusehtona ovat biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden säilyttäminen sopeuttamalla ihmisten taloudelliset ja aineelliset toiminnot pitkällä aikavälillä luonnon kestokykyyn. Suomen kestävän kehityksen toimikunta on määrittänyt kestävän kehityksen olevan jatkuvaa, ohjattua yhteiskunnallista muutosta, jonka päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet. Kestävällä kehityksellä on

kolme ulottuvuutta: ympäristotaloudellinen, yhteiskunnallinen ja kulttuurinen. (Suomen Ympäristöministeriön www-sivut 2012.)

Aurinkomatkat on määritellyt kestävän matkailun kymmenen sääntöä, joita noudattamalla yritykset voivat vähentää luontoon ja paikallisiin ihmisiin kohdistuvaa rasitusta. Analysoimalla ja tiedostamalla yritys voi kehittää ja pohtia matkailun vaikutuksia ympäristöön. Kieltäytymällä sellaisista sopimuksista ja yhteistyöhankkeista, joista saattaisi olla haittaa ympäristölle. Resurssien kulutuksen harkittu vähentäminen, esimerkiksi sähköistä viestintää tehostamalla tai luopumalla kertakäyttöasioista voidaan vähentää luontoon kohdistuvaa rasitusta. Tehottomien tai hyödyttömien työvaiheiden korvaaminen ja tehostaminen analysoinnin ja uudelleen suunnittelun avulla. Pyrkimys vähentää kulutusta hyödykkeiden mahdollisen uudelleen käytön avulla ja kierrättämällä kaikki, mitä ei voida uudelleen käyttää. Uudelleenorganisoimalla yrityksen toimintaa ympäristöseikat huomioon ottaen. Henkilökunnan kouluttaminen siten, että he huomioivat työssään ja toiminnassaan kestävän kehityksen tavoitteet. Palkitsemalla hyvistä ideoista ja aloitteista, jotka edistävät toiminnan kehittämistä kestäväan kehitykseen. Tiedota ja opasta asiakkaita ympäristöasioissa jatkuvasti. (Aurinkomatkojen www-sivut 2012.)

Hemmin mukaan luontomatkailu pyrkii noudattamaan kestävän kehityksen periaatteita, jotta luonnon kantokyky ei ylitä. Lisäksi Hemmin mukaan luontomatkailun käsitteessä luontomatkailija pyrkii eri aktiviteettien kautta tutustumaan luontoon, hyödyntäen luontomatkailuyrittäjän tuotteistamaa luontomatkailutuotetta. Tämä voi siis tarkoittaa sitä, että Hemmin mielestä omatoiminen liikkuminen luonnossa ei vielä ole luontomatkailua, sillä silloin ei hyödynnetä mitään tuotteistettua palvelua. Toisaalta, urheiluseuran ylläpitämä hiihtolatu saattaisi jo olla tuotteistettu palvelu, sillä luontoa hyödynnetään tuotantotekijänä. Hemmin määritelmä eroaa myös The International Ecotourism Societyn (TIES) ja Matkailun Edistämiskeskuksen (MEK) määritelmistä, joiden mukaan luontomatkailussa olennaisia tekijöitä ovat ympäristöarvot, paikallisuus ja elämyksellisyys. Lisäksi näissä TIES:n ja MEK:n määritelmässä huomioidaan luontomatkailun vaikutukset paikalliseen talouteen ja kulttuuriin, kun taas Hemmin tai Verhelän ja Lackmanin määritelmässä ei nosteta luontomatkailun kulttuurisia vaikutuksia esiin. Tässä työssä on pyritty nostamaan esiin niin mahdollisuus omatoimiseen luontomatkailuun, kuin myös matkanjärjestäjän järjestämiin luontoon kohdistu-

viin matkoihin. Lisäksi luontomatkailun oletetaan olevan elämyksellistä, varsinkin kun kyseessä on työ, joka on suunnattu kansainvälisille matkaajille jotka saattavat olla kotoisin maista joissa ei esimerkiksi ole talvisin lunta, tai mahdollisuutta marjojen poimimiseen syksyllä.

4.1 Luontomatkailuaktiviteettien määrittäminen

Luontomatkailussa pääasiallisesti luonto ja ympäristö, jossa aktiviteetti tapahtuu, ovat suurimmat vetovoimatekijät ja pyrkimyksenä on luoda aito elämys kuluttajalle. Yleensä ottaen luontomatkailuaktiviteeteiksi luetaan sellaiset matkailupalvelut, jotka tapahtuvat luonnossa, joko omatoimisesti tai matkanjärjestäjän ohjaamina siten, että olennaisena osana matkaa on lihasvoimin tai luonnonvoimiin perustuva liikkuminen, ja aktiviteetin päätarkoituksena on luontoelämyksen kokeminen. (Järviluoma 2006, 54.) Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus LEO:n mukaan elämys on moniaistinen, merkittävä ja unohtumaton kokemus, joka on huomattavasti enemmän kuin miellyttävä kokemus tai hyvä palvelu. Elämys voi tuottaa kokijalleen henkilökohtaisen muutoskokemuksen, jonka kautta koettu ja opittu voidaan omaksua osaksi omaa persoonaa. Elämys saattaa jopa muuttaa kokijan maailmankuvaa. Elämys on aina subjektiivinen ja useiden eri tekijöiden summa. (LEO:n www-sivut 2012.)

Luontomatkailuaktiviteetit voidaan jakaa kolmeen kategoriaan: luontoliikunta-aktiviteeteiksi, luonnonharrastusaktiviteeteiksi ja muiksi aktiviteeteiksi. Näitä kategorioita voidaan vielä tarkentaa edelleen. Luontoliikunta-aktiviteettia voidaan määrittää tarkemmin toiminnan tarkoituksen perusteella kunto – ja virkistyskeskeisiksi aktiviteeteiksi ja hyötyliikunta-aktiviteeteiksi. Luontomatkailussa oleellisinta on, että matkailijoita ohjataan luonnonympäristöön, joko aitoon tai muokattuun luonnonympäristöön, nauttimaan ja oppimaan enemmän luonnosta ja ympäristöstä. Aito luonnonympäristö tarkoittaa autenttisissa luonnon olosuhteissa tapahtuvia aktiviteetteja, kuten retkeilyä, maastohiihtoa, melontaa luonnonvesissä, kalastusta, marjastusta, sienestystä ja metsästystä. Muokattu luonnonympäristö tarkoittaa sitä, että aktiviteetti hyödyntää osittain rakennettua tilaa, kuten rakennetut reitistöt, pyöräily, luistelu ulkokentillä, yleisurheilu kentillä ja uinti maauimalassa. (Hemmi 1995, 231–232.)

Luontomatkailuaktiviteettina voidaan pitää sellaisiakin aktiviteetteja, joissa hyödynnetään motorisoituja kulkuneuvoja, kuten mönkijää tai moottorikelkkaa, sillä mönkijä –ja moottorikelkkasafarit tapahtuvat myös luonnossa ja luonto on tärkeässä osassa elämystä (Hemmi 2005, 334). Tähän opinnäytetyöhön luontoaktiviteeteiksi on laskettu melonta, veneily, pyöräily, kalastus, lintumatkailu, metsästys, retkeily, vaeltaminen, hiihto, vapaa-aika, kuten käsityöt, urheilu ja toiminta, ratsastus, golf ja safari-toiminnan eri muodot. Erikseen huomioidaan myös luonnonpuistojen aktiviteettitarjonta.

Tähän työhön valikoituivat edellä mainitut aktiviteetit, koska ne edustavat yleisesti luontoaktiviteetteina pidettyjä palveluita. Hemmin mukaisesti luontoaktiviteetteja ovat luontoon kohdistuvat palvelut ja elämykset, joissa olennaisena osana matkaa on lihasvoimin tai luonnonvoimiin perustuva liikkuminen. Hemmi kuitenkin on myös huomionut luontomatkailuaktiviteeteiksi sellaiset aktiviteetit, joissa hyödynnetään motorisoituja kulkuneuvoja. Lisäksi työstä saadaan tällä perusteella runsaasti ja kattavasti tietoa, joka kuitenkin on selkeästi rajattu ja vastaa työn tarkoitusta.

4.2 Karhuseudun alueen luontoaktiviteettitarjonnan selvitys

Luontoaktiviteettitarjonnan selvitys Karhuseudun alueella kattaa Porin maaseutualueet, Luvian, Ulvilan, Nakkilan, Harjavallan sekä Kokemäen alueet. Selvityksessä huomioidaan luontoaktiviteettimuodot, jotka ovat kokonaan aidossa luonnonympäristössä tapahtuvia aktiviteetteja tai osittain rakennetussa luonnonympäristössä tapahtuvia aktiviteetteja. Omin lihasvoimin suoritettavat ja moottoriajoneuvoja hyväksikäyttäen suoritettavat luontopalvelut on koottu samaan kartoitukseen. Kartoitukseen on valittu tällä perusteella Karhuseudun alueella toimivat luontopalvelut, joissa hyödynnetään sekä lihasvoimaa että moottoriajoneuvoja. Listauksessa on huomioitu alueella toimivat luontomatkailuyritykset sekä yhdistykset, jotka ovat mukana luontomatkailussa esimerkiksi reittien ylläpitäjänä tai välinevuokraajana. Kartoituksessa listataan palveluntarjoajat, joiden tuotteita ovat metsästys, kalastus, retkeily, melonta, veneily, lintumatkailu, pyöräily, hiihto, käsityöt, toiminta, vapaa-aika, urheilu ja safaripalvelut, joissa hyödynnetään moottoriajoneuvoja, kuten moottorikelkkaa tai mönkijää tai vastaavasti koiravaljakkoa.

Selvitys on tehty käyttäen avuksi jo valmiina olevia tietokantoja, kuten REITTI Satakunnan Internet-sivustoa, pyöräily- retkeily – ja vaellussivustojen reittitietoja, matkailuneuvontojen esitetietoja, yrityshakemistoja sekä jo valmiiksi koottuja osia Karhuseutu ry:n tiedoista ja yhteistyöverkostoista. Selvityksen yhteydessä täytyy ottaa yhteyttä myös alueen luontomatkailuyrittäjiin ja kerätä yhteystiedot ja reittitiedot tietokantaa varten sekä pyytää lupa tietojen julkaisemiseen. Karhuseutu ry:ssä aiottiin opinnäytetyön aikana järjestää alueen luontotoimijoille avoin tilaisuus, jossa olisi käyty läpi alueen voimavaroja ja yhteistyökuvioita sekä ilmaistu toimijoiden mielenkiinto Karhuseutu ry:n kokoamaa tietokantaa kohtaan. Selvitystyön kannalta tällainen tiedotustilaisuus olisi ollut omiaan jo aiemmin, sillä tilaisuuden kautta listaukseen olisi saatu jo aivan alusta alkaen pienempiäkin yhdistyksiä ja yrityksiä, jotka eivät välttämättä käytä viestinnässään ja markkinoinnissaan Internetiä tai jotka eivät esiinny palveluhakemistoissa.

4.3 Luontomatkailuyrittäjäisyys

Luontomatkailuyritykset ovat luontopalveluiden- ja elämysten tarjoamiseen keskittyviä yrityksiä. Suuri osa luontomatkailuyrittämisestä on pienimuotoista yritystoimintaa, eli ne ovat yhden tai muutaman henkilön omistamia, eivätkä ne välttämättä työllistä kuin yrittäjän itsensä. Luontomatkailuyritykset saattavat olla myös sivutoimisia tai osa-aikaisia, esimerkiksi tarjotessaan sesongista ja vuodenajasta riippuvaisia palveluita. Luontomatkailuun keskittyneiden yritysten tavoitteena on voiton saamisen ja elinkeinon turvaamisen lisäksi luontopalvelun jalostaminen siten, että asiakas haluaa ostaa luontoaktiviteetin ja sen tarjoaman elämyksen. Nykyaikana asiakas tahtoo elämyksen lisäksi asiantuntevaa palvelua, joten luontomatkailuyrittäjän tulee jatkuvasti kehittää toimintaansa ja kouluttautua, esimerkiksi turvallisuuden ja markkinoinnin saralla. Luontomatkailuyritykset voidaan jakaa kahteen erilaiseen ryhmään. Perinteiset, konservatiiviset luontomatkailuyrittäjät eivät hyväksy moottoriajoneuvojen käyttöä tai muuta toimintaa, joka kuluttaisi luontoa enemmän kuin lihasvoimin tuotettu aktiviteetti. Nykyaikaiset luontomatkailuyritykset ovat enemmänkin monialayrityksiä, joilta löytyy monenlaisia palveluita luontoaktiviteettien organisoinnista vuokraamiseen. (Hemmi 2005,160–161.)

Luontoyrittäjyys on luontomatkailun yksi osa-alue, jonka periaatteisiin kuuluvat luonnon antimiin ja elämyksiin perustuva vastuullinen yrittäjyys. Asiakaslähtöisyyden lisäksi luontoyrittäjyys pyrkii sitoutumaan kestävän kehityksen periaatteisiin ja luonnon säästämiseen. Luontoyrittäjyydessä korostuvat luonnon aineettomat arvot ja uusiutumattomien luonnonvarojen säästäminen sekä pyrkimys siihen, että luonto ei kuluisi. Tavoitteena on lisäksi se, että luontomatkailu hyödyttäisi alueellista hyvinvointia ja paikallisia asukkaita. Luontoyrittäjyys on yleensä ottaen pienyrittäjyyttä. Toisaalta luontoyrittäjyyden kehittymisen seurauksena on syntynyt laaja-alaisempia ja mittavampia luontoyrityksiä. Pääasia kuitenkin on, että luontoon perustuvat palvelut muodostavat yrityksen pääasiallisen tarjonnan. Luontoyrittäjyyden peruspilareita ovat yleensä ottaen luontokeskeisyys, vastuullisuus, paikallisuus ja yksilöllisyys. (Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry:n www-sivut 2012.)

5 TIEDONHANKINTAMENETELMÄT

Toiminnallisessa opinnäytetyössä yhdistyvät käytännön toteutus ja raportointi tutkimusviestinnän keinoin. Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee ammatillista käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjestämistä tai järjeistämistä. Toteutustapana voidaan käyttää kohderyhmän mukaan kirjaa, kansiota, vihkoa, opasta, cd-romia, portfoliota, kotisivuja tai johonkin tilaan järjestettyä tapahtumaa. (Vilka & Airaksinen 2003, 9.) Tässä opinnäytetyössä käytännön toteutuksena ovat materiaalin ja tarvittavien tietojen kerääminen ja kartoittaminen Karhuseutu ry:n Internet-sivustoa varten ja suunnitella käyttökelpoinen esite palveluntarjoajien tiedoista täydentämään Internetiin koottavaa tietokantaa. Selvityksen muokkaaminen ja viimeistely esitemuodossa julkaistavaksi paperiversioksi tekstinkäsittelyohjelmia hyödyntäen on osa toteutusta. Tietokannan ja Internetissä julkaistavien tietojen avulla pyritään tuomaan Karhuseudun alueen luontomatkailupalvelut paremmin asiakkaiden tietoon, kun taas paperinen versio toimii materiaalina erilaisilla messuilla ja matkoilla.

Tiedonhankinnan tavoitteena on koota mahdollisimman laajat tiedot alueen luontoaktiiviteettipalveluista ja niitä tarjoavista yrityksistä, joten tietoja kerätään monin eri ta-

voin. Ennen kartoituksen aloittamista tulee perehtyä, kuinka hyvä kartoitus voidaan toteuttaa. Työssä pääasiallisena tiedonhankintakanavana on Internet, koska suurin osa kaupungeista ja matkailupalveluiden tuottajista hyödyntää Internetiä helppona julkaisuväylänä, josta löytää kattavasti tietoa. Palveluita on koottuna muun muassa kuntien omille www-sivuille ja yritystietokantoihin, joiden kautta tietojen etsiminen helpottuu. Tiedonhankinnassa tulee muistaa myös tietojen ajantasaisuuden tarkistaminen ja huomioida mahdolliset päivitykset yritysten ja yhdistysten toiminnassa.

Tiedonhankinnassa on rajattava selkeästi alue, jolta luontoaktiviteetit halutaan saada selville, jotta tietokannasta saadaan mahdollisimman tiivis ja rajattu yhteenveto alueen tarjonnasta. Samoin kartoitukseen mukaan tulevat luontoaktiviteetit tulee rajata tarkasti ja tässä hyödynnetään luontomatkailun teorian eri näkökulmia ja pyritään perustelemaan valinnat sitä kautta. Luontomatkailua määrittävää kirjallisuutta hyödynnetään tiedonhankintamenetelmänä, jotta kartoituksesta saataisiin mahdollisimman kattava, mutta selkeästi rajattu. Myös jo aiemmin tehtyjä selvityksiä ja esitetietoja hyödynnetään opinnäytetyössä.

5.1 Työn kulku ja prosessit

Aloitin kartoituksen tekemisen marraskuussa 2011, työn tilaajan ohjeistuksen ja toiveiden mukaisesti, ryhtymällä etsimään lisää palveluntarjoajien tietoja jo koottuun tiedostoon. Karhuseutu ry:n kokoamassa tiedostossa oli jo kerättyä noin 50 erilaista palveluntarjoajaa ja aktiviteettia. Keskityin luontoaktiviteettitarjonnan etsimiseen Internetin kautta, koska se on niin yleinen ja helppo kanava löytää tietoa. Internetin välityksellä yrittäjien ja yhdistysten on helppo jakaa tietoa. Käytin hyödynni myös kuntien kokoamia palveluhakemistoja, joista löytyi yllättävän paljon tietoja. Tietoja etsiessäni hyödynsin kyläyhteisöjen julkaisuja ja www-sivuja, koska yleensä tiiviissä kyläyhteisössä on ainakin muutamia yhdistyksiä ja toimijoita.

Excel-taulukkoa tehdessäni ajattelin koko ajan myös sitä, kuinka mainostoimisto saisi siitä eniten hyötyä ja kuinka asiakkaille saadaan näytettyä aktiviteetit kartalla mahdollisimman oikein. Osassa yhdistysten ja yritysten tiedot olivat puutteellisia ja osassa osoitetiedot eivät täsmänneet. Esimerkiksi muutamien yhdistysten osoitetiedot

oltiin merkitty puheenjohtajan kotiosoitteeseen, jolloin sitä tietoa ei voitu laittaa Exceliin, koska se olisi harhaanjohtavaa ja varmasti myös epämiellyttävää osoitteessa asujalle. Tällaisissa tilanteissa pyrin karttapalveluiden avulla löytämään aktiviteetille oikeamman osoitteen, tai postinumeron, joka täsmää sijaintiin. Kansallispuistojen käyntiosoitteiden selvittäminen oli erittäin hankalaa, koska niiden pinta-alat ovat niin suuria ja mahdollisia käyntiosoitteita on monia.

Kokosin kartoituksen ensin Word-tiedostoksi ja sen jälkeen kopioin tekstin InDesign-taitto-ohjelman kenttään. Tämä siksi, että työ piti aluksi kokonaan valmistaa ja viimeistellä Word-muodossa ja kokosinkin tiedot siksi ensin Word-tiedostoon. Mielestäni työn jälki Wordilla tehtynä oli kuitenkin melko harrastelijamainen ja ehdotin Karhuseutu ry:ssä taitto-ohjelman käyttöä. Työn viimeistely InDesign-taitto-ohjelman avulla esitemuotoon oli aluksi haastavaa, sillä en ole käyttänyt kyseistä ohjelmaa paljoa. Esitteen ulkoasu on hyvin pelkistetty jotta se olisi mahdollisimman helppolukuinen ja selkeä tietopaketti. Työn tilaaja ei halunnut esitteeseen kuvia tai kansilehteä, koska ne kuulemma ovat turhia ja saattavat johtaa matkailijaa harhaan. Esitteen typografiassa otsikot nousevat julkaisussa esiin suuremmalla fontilla ja erivärisinä, väliotsikot on erotettavissa fonttikokonsa ja värien käytön avulla. Julkaisussa kerrotaan palveluntarjoajan nimi ja toimiala, sekä puhelinnumero ja sähköpostiosoite tai yhteyshenkilön nimi ja käyntiosoite, mikäli tietoista ei löydy sähköpostia tai puhelinnumeroa. Sivuja InDesignilla valmistetussa julkaisussa on 19.

5.1.1 Työn tulokset aktiviteeteittain

Sain kartoituksen luokittelun työn tilaajalta valmiina, mutta opinnäytetyön teon loppuvaiheessa sitä haluttiin muuttaa. Tietokantaan luokittelu tehtiin englannin kielellä. Luokittelin luontoaktiviteetit, joissa pääosassa on lihasvoimin tehtävät ja luonnossa tapahtuvat aktiviteetit sekä motorisoituja kulkuneuvoja hyödyntävät luontoaktiviteetit: lintujen tarkkailu (bird watching), melonta (canoeing and kayaking), pyöräily (cycling), kalastus (fishing), veneily (boating), golf, vaeltaminen (hiking), ratsastus (riding), metsästys (hunting), vapaa-ajan toiminta (leisure action), vapaa-ajan käsitöet (leisure handicrafts), vapaa-ajan urheilu (leisure sports), vapaa-aika (leisure), kansallispuistot (national parks), safarit (safaris), hiihto (skiing). Esimerkiksi metsäs-

tysosiota täydentäessäni tulin siihen tulokseen, etten voi julkaista kuin sellaisten metsästyspalveluita tarjoavien yritysten nimet, joilla on oikeudet kaupalliseen toimintaan. Suomessa metsästys on luvanvaraista toimintaa, joka vaatisi ulkomaalaisilta erilliset luvat. Suomessa yleisesti metsästys perustuu maanomistukseen, koska yksityiset henkilöt omistavat suurimman osan maista Etelä-Suomessa. Metsästäjien Keskusjärjestön Riistainfo.fi-sivuston (2012) mukaan ulkomaalaisella henkilöllä tulee olla voimassaoleva metsästyskortti kotimaassaan ja suomalaisen riistanhoitoyhdistyksen toiminnanohjaaja tilaa hänelle Metsästyskortin Suomeen. Ennen kortin tilaamista tulee tehdä uskottava selvityshenkilön oikeudesta metsästää kotimaassaan. Ulkomaalaisen tulee maksaa riistanhoitomaksu ennen metsästyksen aloittamista ja ase-lupa-asiat tulee hoitaa poliisin lupakanslian kautta. Lisäksi osaan metsästäystä vaaditaan ampumakoe.

Työn tilaaja olisi halunnut pilkkoa vapaa-ajan osiota vieläkin pienempiin osiin, jotta niitä voisi tulevaisuudessa täydentää. Ratkaisin osion jaottelun erottamalla siitä vielä omakseen action, -handicrafts, -sports –ja leisure-osion, joihin laitoin kaikki sellaiset palvelut, joita ei voida määrittää omaksi osiokseen sekalaisen tarjontansa vuoksi, mutta jotka voidaan kuitenkin määrittää edellä mainittuihin osioihin. Esimerkiksi jousiammunta on sports-osiossa ja Kriivarin porotila leisure-osiossa.

Opinnäytetyön aikana keräsin Karhuseutu ry:n selvitykseen 142 palveluntarjoajaa, eli lähtötilanteeseen nähden noin 90 aktiviteettia lisää. Kaaviokuvaan (Kuva 2.) on merkittynä aktiviteetti ja niiden määrät näkyvät pylväsdiagrammissa selkeyttäen aktiviteettikohtaisia eroja alueen luontomatkailutarjonnassa. Diagrammista näkee, että Karhuseudun alueella eniten on omatoimisia luontoaktiviteetteja, kuten hiihto (skiing) ja vaeltaminen (hiking). Myös kalastusaktiviteetteja on jonkin verran, johtuen Kokemäenjoen tuomista kalastusmahdollisuuksista, esimerkiksi Nakkilan koskilla. Ohjatuista aktiviteeteista ratsastustomintaa (riding) oli Karhuseudulla eniten.

Lintutarkkailu-osioon (bird watching) merkitsin kuusi osiota. Toki lintutorneja on alueella useampia, mutta kokosin tiedot ulkoilualueista, joissa tarkkailutorneja on. Esimerkiksi Yyterissä on monia lintutorneja, mutta määritin sen vain Yyterinniemen lintutornit-osiona. Melonta-aktiviteetteja (canoeing) listauksessa on kymmenen kappaletta. Osiossa on esitetty melontareitit ja yhdistykset. Pyöräily-osiossa (cycling) on

kahdeksan pyöräilyreittiä ja pyöräily-yhdistystä Karhuseudun alueelta. Kalastus- osissa (fishing) on listattuna 14 kalastuskohdetta. Veneily-kohtaan (boating) on koottuna 11 veneilykohdetta käsittäen veneen vuokraajia, venematkojen järjestäjiä ja veneily-yhdistyksiä. Golf-aktiviteetteja (golf) on listattuna kolme. Vaeltaminen-osio (hiking) on laaja, siihen on koottuna 22 vaellusreittiä, yhdistystä ja ulkoilualan ylläpitäjää. Kansallispuistoja (national parks) Karhuseudun alueella on kaksi, eli Puurijärven- Isosuon kansallispuisto ja Selkämeren kansallispuisto. Ratsastusaktiviteetteja (riding) tarjoavia yrityksiä alueella oli yhteensä kaksitoista, suurin osa Suomen Ratsastajainliiton hyväksymiä harraste – ja koulutalleja. Metsästyspalveluita (hunting) matkailullisessa ja kaupallisessa mielessä tarjoavia yrityksiä oli kaksi. Alueelta löytyy monia erä – ja metsästysyhdistyksiä, mutta niitä en kartoitukseen koonnut, sillä metsästysyhdistysten toiminta on yleensä jäsenille suunnattua. Hiihtoaktiviteetteja ja reittejä (skiing) listauksessa on 24, mukana on myös hiihtoyhdistyksiä ja hiihtoseuroja. Safaripalveluiden tarjoajia (safaries) listauksessa on kolme yritystä. Vapaa-ajan ja toiminnan (leisure, leisure action, leisure handicraft, leisure sports) kategorioihin tietoja olisi varmasti voinut listata loputtomasti, mutta pyrin noudattamaan luontomat- kailuaktiviteetin teoriamääritelmää ja listata vain siihen sopivat. Tällaisia aktiviteetteja sain kerättyä yhteensä 25 kappaletta.

Kuva 2. Luontoaktiviteettien määrä kategorioittain.

5.1.2 Työn tulokset kunnittain

Kartoituksen tuloksia voidaan vertailla myös alueellisella tasolla, eli tässä tapauksessa kunnallisella tasolla. Kunnallisella tasolla Porin alueella luontoaktiviteetteja oli eniten, 45 kappaletta, mutta Pori on Karhuseudun kunnista suurin, joten tämä varmasti vaikuttaa tilastossa (Kuva 3.). Kokemäellä aktiviteetteja oli 27 ja Ulvilassa 25 kappaletta. Harjavallasta listaukseen löytyi 22 luontoaktiviteettia ja Luvialta aktiviteetteja saatiin koottua 15 kappaletta. Nakkilassa luontoaktiviteetteja oli kaikista vähiten Karhuseudun alueella, yhteensä luontoaktiviteetteja sieltä saatiin kartoitettua 8 kappaletta. Kaaviokuva (Kuva 3.) selkiyttää aktiviteettien määrän jakautumista Karhuseudun alueellisella tasolla.

Harjavallan kunnasta listaukseen löytyi yksi lintutorni ja yksi melonta-aktiviteetti. Kalastusaktiviteetteja kunnassa on kolme kappaletta ja vaellusaktiviteetteja kunnassa on neljä kappaletta. Vapaa-ajan aktiviteetteja, eli käsitöitä, urheilua ja toimintaa, kunnassa oli kuusi kappaletta. Mukana oli muun muassa jousiammuntaseura, vesihiihtoseura sekä luonnossa tehtäviin käsitöihin erikoistunut käsityöyrittäjä. Ratsastustalleja Harjavallasta listaukseen löytyi kaksi kappaletta. Safaritoimintaa ja muita aktiviteetteja tarjoava T:mi Tapani Härkälä on Harjavallassa erittäin suuri luontoaktiviteettien tarjoaja, koska yritykseltä löytyy safaritoiminnan lisäksi myös curlingia, keilausta ja muuta elämystoimintaa. Talviaktiviteetteja, kuten hiihtoa, Harjavallassa on tarjolla paljon. Tämä siksi, että Harjavallassa on toimiva laskettelu – ja hiihtokeskus Hiittenharju, muita hoidettuja hiihtomaastoja, välinevuokraamo Kukola Ski Rental ja kaksi aktiivista hiihtoseuraa, Harjavallan Jymy ry ja Harjavallan Latu ja Polku.

Kokemäellä sijaitsee Puurijärven- Isosuon kansallispuisto, jonka alueella voi vaeltaa ja tarkkailla lintuja. Kokemäenjoen ansiosta kunnassa on useita kalastus – ja veneilyaktiviteetteja, kuten Ali-Ketolan tila, Mantan Saaritila ja S-Systems. Yhteensä kalastus – ja veneilyaktiviteetteja Kokemäen alueella on yhdeksän kappaletta. Kokemäellä on lisäksi vapaa-ajan aktiviteetteja, kuten Kriivarin Porotila, Fäärkin vanha maa-laistorppa, Ylä-Lurkin tila ja Marttilan tila. Kokemäellä on useita ulkoilureittejä ja hiihtolatuja, kuten Järilän ja Kauvatsan hiihtoladut, Hiipireitti ja Pitkäjärven vaellus – ja hiihtoreitti. Kokemäellä on vain yksi ratstastustalli, Haapahuhdan Talli. Teljän

Latu ry toimii Kokemäellä niin pyöräilyssä, hiihdossa ja veneilyssä aktiivisena yhdistyksenä.

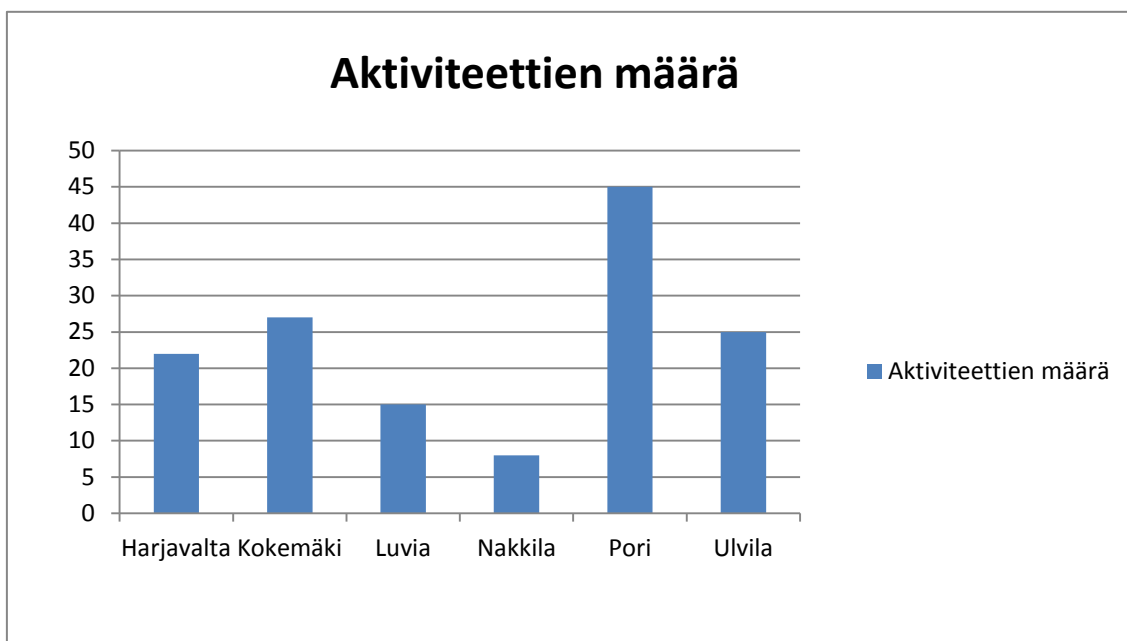
Luvialla luontoaktiviteetit ovat erittäin merihenkisiä ja keskittyneet lähinnä veneilyyn ja kalastamiseen. Tämä johtunee Luvian merellisestä sijainnista. Veneilyaktiviteetteja Luvialta kartoitukseen löytyi kuusi kappaletta. Kalastuspalveluita oli kolme kappaletta. Luvian Veto-urheiluseura ylläpitää Luvialla hiihtoreittiä ja vaelluspolkua, mutta alueella on myös erillinen Peränkylän luontopolku. Luvialla on myös metsästysmatkoja tarjoava yritys Oy FinFishing & Hunting Ltd, joka tarjoaa niin metsästys- kuin kalastuspalveluita turisteille. Luvialla on yksi ratsastuskoulu.

Nakkilan luontoaktiviteetit ovat omatoimisia, ratsastustalli Jaakkolan Rustholia ja Nakkilan golfkenttää lukuun ottamatta. Nakkilassa ei ole paljoakaan luontoaktiviteetteja, mutta sieltä löytyy kuitenkin lintujentarkkailumahdollisuus, Salomonkallion hiihtokeskus, Tervasmäen hiihtolatu sekä Helamaan esihistoriallinen kävelyreitti. Nakkila on tunnettu koskistaan ja kalastusmahdollisuudet Nakkilassa ovat hyvät.

Porissa luontoaktiviteetteja on alueellisesti eniten. Porin alueella on useita lintujentarkkailumahdollisuuksia, etenkin Yyterin alueella. Vaellus – ja hiihtoreittejä on myös useita, yhteensä 13 erilaista reittiä, joita Porin kaupunki ja erilaiset yhdistykset, kuten Porin Latu ylläpitävät. Pyöräilyaktiviteetteja Karhuseudun alueella oli vain Porissa, yhteensä seitsemän. Veneilyaktiviteetteja Porissa on neljä kappaletta, alueelta löytyy myös esimerkiksi kirkkoveneiden vuokrausta. Golfkenttiä Porissa on kaksi, Kalifornia Golf Club ja Yyteri Golf. Vapaa-ajan luontoaktiviteetteja Porissa on myös paljon ja erilaisia. Erilaisia toiminta- käsityö- ja urheiluaktiviteetteja kartoitukseen listattiin seitsemän kappaletta, mukana on muun muassa Porin Ohjelmamestarit Oy, Yyterin Surfkeskus ja Osuuskunta Satatuuli, joka tarjoaa luonto – ja erämatkailuaktiviteetteja. Ratsutalleja Porissa on viisi kappaletta.

Ulvilan alueella luontoaktiviteetit ovat monipuolisia ja niitä on tarjolla runsaasti. Ulvilan seudulta löytyy useita vaellus – ja hiihtoreittejä, esimerkiksi Massin alueelta, Kaasmarkusta, Ruskilankosken alueelta ja Joutsijärveltä. Ulvilassa on useita urheiluseuroja, jotka ylläpitävät luontoaktiviteetteja, muun muassa Kaasmarkun Kalastuskunta myy kalastuslupia, Ulvilan Ura ylläpitää Massin liikunta-alueita ja Evänräväyt-

täjät ry on mukana melonta –ja veneilyaktiviteeteissa. Ulvilassa on myös kirkkoveeneen vuokraustoimintaa. Jannen Safarit ky:llä on Ulvilassa tarjolla runsaasti erilaisia ohjattuja luontoaktiviteetteja, kuten safareita ja melontaa. Ulvilassa toimii myös Erä-lampi Hunting- metsästysaktiviteetteihin erikoistunut yritys. Lisäksi Ulvilassa toimii jousiammuntaseura, Hevostalli Cruise ja Sataseitti Opastuskeskus, joka on Porin seudun kuntien yhteinen luontomatkailukeskus.

Kuva 3. Aktiviteettien määrä kunnittain.

5.2 Kartoituksen kokoaminen

Kartoituksen kokoaminen haluttiin toteuttaa sekä sähköisenä tietokantana että paperikansiona. Sähköinen tietokanta tulee Karhuseutu ry:n Internet-sivustolle ja luontomatkailutarjonnan lisäksi sivustolla julkaistaan kootun tiedon pohjalta kartat, joista selviää luontomatkailupalvelun sijainti alueella. Selvityksen kokoaminen aloitettiin perehtymällä jo olemassa oleviin taustatietoihin ja samankaltaisiin tietokantoihin. Karhuseutu ry:llä oli jo ennen opinnäytetyön tekoa koottuna joitakin alueen luontoaktiviteetteja, mutta tiedot olivat puutteellisia ja hieman sekavasti koottu kansioiksi. Jo tehdyn selvityksen hyödyntämisen lisäksi kartoituksen kokoamisessa tuli ottaa huomioon sen uudelleenjärjestäminen ja täydentäminen. Sähköinen versio tullaan

julkaisemaan Karhuseutu ry:n Internet-sivuston uudistuneessa versiossa, sivuston rakennetta tullaan muuttamaan selkeämmäksi siten, että luontoaktiiviteettitietokanta on helppo löytää. Opinnäytetyötä tehdessä Karhuseutu ry:n www-sivustolla ollut aktiiviteettivalikko oli melko lyhyt ja suppea, ja opinnäytetyön tarkoitus oli laajentaa ja kehittää tietoja kokonaisvaltaisemmaksi tietokannaksi, joka myöhemmässä vaiheessa voidaan liittää verkkosivuille. Opinnäytetyössä koottua Excel-taulukointia hyödyntäen on tietojen syöttäminen www-sivuille helpompaa.

Työn tilaaja, eli Karhuseutu ry, halusi tietokannan Word-malliin kirjoitettuna, vaikka omasta mielestäni kartoitus olisi ollut helpompi ja hyödyllisempi Excel-muodossa, jolloin palveluntarjoajien tietoja olisi helpompi ylläpitää ja päivittää. Word-asiakirjana koottu kansiomalli näytti hiukan harrastelijamaiselta, joten toin esiin ajatuksen esitteen kaltaisen tuotteen suunnittelusta esimerkiksi InDesign-asettelu – ja taitto-ohjelman avulla. Työn teon aikana havaittu Karhuseutu ry:n karttapohjien epäsopevuus johti siihen, että Karhuseutu ry päätti ostaa palvelun ulkopuoliselta, jolloin myös Word-tekstinkäsittelyohjelmalla kirjoitettu selvitys piti koota uudelleen Excel-taulukkoon, jotta tietojen syöttäminen karttapalveluun onnistuu. Word-asiakirjaan koottu selvitys päätettiin lisäksi jättää taka-alalle ja siirtää tiedot InDesign-asettelu ja taitto-ohjelmaan siistimmän lopputuloksen saamiseksi. Esitemalliin viimeistellystä kirjallisesta tuotoksesta aiotaan myöhemmin toimittaa Porin Seudun Matkailu Oy Maisalle oma kopionsa, jota matkailijat voivat käydä katsomassa ja tutustumassa Karhuseudun palveluihin.

Tietokannan kokoamisen ja sen lopulliseen muotoon saamisen välissä muutamien palveluntarjoajien tiedot olivat muuttuneet, yksi ratsutalli oli lopettanut toimintansa ja toinen oli muuttanut Eurajoelle. Myös esimerkiksi ulkoilureitistöjen kunnossapidossa oli tapahtunut muutoksia selvityksen teon aikana; latuja ei ollutkaan hoidettu tänä talvena tai kevään aikana tullaan tekemään muutostöitä. Samoin yhdistysten tiedoissa oli tapahtunut muutoksia, kuten puhelinnumeron muuttuminen tai lajijaoston lakkauttaminen. Tietojen ajantasaisuus tuli siis tarkistaa vielä Excel-muotoon syötettäessä, jotta tieto ei olisi heti esitteen valmistuttua vanhentunutta.

5.3 Materiaalin yhtenäistäminen

Koska kerättyä tietoa on niin monessa eri muodossa, kuten yrityksen omilla verkkosivuilla, esitteissä, yritystietokantana ja yhdistysten ilmoituksina, tuli materiaalia kootessa pohtia sen ulkoasua. Materiaalin yhtenäistäminen luontopalveluiden listauksessa on toteutettu jakamalla palvelut aktiviteetin mukaan pääotsakkeisiin, joiden alaotsikointina on kunnallinen jako.

Tietokanta on kirjoitettu ja koottu Microsoft Office Word- kirjoitusohjelman avulla, jotta se olisi helposti tulostettavassa muodossa ja yhtenäisen näköinen. Jo aiemmin aloitettu listauksen teko oli toteutettu samalla ohjelmalla, mutta sitä oltiin tehty eri henkilöiden toimesta ja tallennettuna eri tiedostoihin, jotka nyt yhdistettiin yhdeksi tiedostoksi. Lisäksi tekstin kirjoitusasua muokattiin ja kaikkien palveluiden yhteystiedot samankaltaistettiin fontin, kirjoitusjärjestyksen ja asettelun avulla. Alkuperäisessä kartoituksessa oltiin numeroitu jokainen palveluntarjoaja, jotta mahdolliset esitteet löytyvät helposti samalla numerolla. Työn jälki näytti kuitenkin niin karkealta ja harrastelijamaiselta, että sitä alettiin muokata uudelleen InDesign-asettelu ja taitto-ohjelman avulla. Numerointi otettiin pois, sillä se teki kartoituksen työstämisestä hankalaa ja äärimmäisen aikaa vievää, kun numerointia piti aina muokata ja päivittää manuaalisesti. Lisäksi numeroinnista tuli turhaa, kun työ päätettiin siirtää Excel- taulukkoon, jotta tietojen syöttäminen www-sivuille olisi helpompaa. MS Office Wordin avulla kirjoitettu teksti toimi siltikin tärkeänä osana työtä, sillä Wordista oli helppo kopioida tekstit InDesigniin ja muokata vasta sitten. Työ on A4-paperiarkkikoossa, koska se on helpoin ja yleisin käytettävä paperikoko esitteissä ja tarvittaessa uudet paperit voi tulostaa Karhuseutu ry:n omalla tulostimella.

Tietokannan paperiversion lopullinen ulkoasu on siis toteutettu InDesign-ohjelman avulla, mutta myös Word-versiota aiotaan käyttää niin sanottuna ”häätävarana” esimerkiksi messuilla. Word-version pohjalta on toteutettu myös Excel-taulukko, joka helpottaa tietokannan päivittämistä ja tietojen syöttämistä Internet-pohjaan.

5.4 Tietokannan visuaalinen ilme ja hyödyntäminen

Karhuseutu ry:n alueella toimivia luontoaktiviteetteja koskeva kartoitus ja tietokannan kokoaminen sivuaa tulevaa kansainvälistä Leader-hanketta, jonka tavoitteena on tehdä Karhuseudun alueen luontoaktiviteettitarjontaa tunnetuksi ulkomailla ja erityisesti muissa Leader-hankemaissa. Kartoituksessa koottua materiaalia aiotaan hyödyntää muutoinkin kuin vain Internetiin koottuna tietokantana, ja siksi siitä on tehty konkreettinen paperiversio. Materiaalit on koottu paperiversioina kansioon, jota kuljetetaan erilaisilla matkailumessuilla ja muissa tapahtumissa, jotka koskevat Karhuseudun aluetta ja yhdistystä.

Yhtenäisen ja ajan tasalla olevan tietokannan avulla asiakkaiden ei tarvitse itse yrittää selvittää kaikkia tietoja, vaan löydettyään yhden sivuston, eli Karhuseutu ry:n internet-sivuston, saavat he tiedot alueen luontopalveluista ja tarvittavat tiedot jatkotoimenpiteitä, kuten varaamista tai osoitetietoja varten. Tietokanta piti alkujaan tehdä MS Word-tekstinkäsittelyohjelman avulla, mutta epäkäytännöllisyytensä takia ehdotin Excel-taulukon laatimista, joka helpottaisi uusien palveluiden päivittämistä. MS Wordilla tehty versio olisi vaatinut jatkuvasti muokkaamista, sillä sen ensimmäinen versio oli numeroitu vastaamaan mahdollisia esitetietoja, joita paperikansioon oli aiemmin kerättyinä. Jaana Mälkki hyväksyi Excel-taulukkoon siirtymisen kun sai tietää, että mainostoimisto joka laatii Karhuseutu ry:n www-sivut, vaatii tietojen syöttämisen Excel-mallista.

5.4.1 Kansiomalli

Opinnäytetyön toisena toiminnallisena osuutena oli esitteen ulkoasun suunnittelu Karhuseudun alueen luontopalvelulistauksen pohjalta. Lopullisen esitteen tuottaminen saattaa viedä aikaa, joten tiedot julkaistaan ensin kansio-muodossa. Kansio on A4-kokoinen mappi, johon aiotaan koota muitakin Karhuseudun alueen palveluita. Kansioon saadaan helposti tulostettua esitteeksi suunniteltu materiaali ja kansiota voidaan hyödyntää esimerkiksi messuilla. Tämän paperiversion visuaalinen ilme on hyvin pelkistetty ja helposti selailtava listaus, josta näkyvät jokaisen Karhuseudun alueen kunnan ja kaupungin aktiviteetit aina tietyn aktiviteetti-pääotsakkeen alta (Liite 1.).

Paperiversio on A4-kokoa, jotta se olisi helppolukuinen ja helposti tulostettavissa vaikkapa Karhuseudun omalla tulostimella. Jokaisen aktiviteettiosion taakse on pyritty kokoamaan kartta- ja opastemateriaalia sekä esitteitä. Yhtenäisestä listauksesta löytyvät niin aktiviteetin tarjoajan yhteystiedot ja mahdollisen kotisivun osoite, sekä pieni kuvaus palveluntarjoajan tuotteista ja palveluista. Listauksen pohja on sama kuin elektroniseen muotoon tallennetulla tiedostolla, mutta paperiversiossa hyödynnetään palveluntarjoajien omia esitteitä ja muita karttoja. Elektroniseen versioon kartastot on tehty itse ja Karhuseutu ry:n karttapohjia hyödyntäen. Lisäksi kansiomallina toteutettava paperiversio muokataan lopulliseen muotoonsa InDesign-asettelu – ja taitto-ohjelmaa hyödyntäen. MS Office Wordilla luotu alkuperäinen versio säilytetään hätävarana, ja sen pohjalta tehdään muokkaukset toisiin ohjelmiin, kuten InDesign ja Excel. Kehitysideana kansion lisäksi nousi esiin mahdollisuus tuottaa kunnan esite tai kirja alueen luontomatkailukohteista, ainoana ongelmana nousi esiin palveluntarjoajien omien esitteiden liittämismahdollisuudet kirjaan, sillä työn tilaajan mielestä nekin ovat tärkeä osa informaatiota.

Tietokannan visuaalinen ilme MS Office Wordin avulla tehtynä oli melko mielenkiinnoton ja erittäin harrastelijamaisen näköinen, eikä yhtään houkutteleva tai ammattimaisen näköinen. Sen visuaalisen ilmeen kohentaminen oli varsin tärkeää, jotta selvityksestä tulisi vieläkin helppolukuisempi ja houkuttelevampi selata. Adobe InDesign-asettelu ja taitto-ohjelman avulla tarvittava tieto saatiin esitettyä selkeämmässä ja kompaktimmassa muodossa, ilman turhia välejä ja ylimääräisiä jakoja. InDesign-ohjelmalla muokattu teksti jaettiin kahteen kolumniin, jotka muodostivat sivulle kaksi palstaa, joille saatiin paljon tietoa selkeässä muodossa ja helposti luettavana. Positiivisena lisänä koettiin mahdollisuus liittää tuotokseen kuvia ja väriä.

InDesingilla tehdyssä esitteessä (Liite 1.) on pääotsikkoina käytetty samaa jakoa kuin Excelissäkin eli aktiviteettijakoa. Pääotsikointi on tehty käyttäen suurempaa fonttikokoa ja vihreää väriä. Väliotsikointi on kunnittain ja kaupungeittain, ja otsikko eroaa isomman fonttinsa ja punaisen värinsä ansiosta muusta tiedosta. Palveluntarjoajien nimitiedot ja lyhyt kuvaus kirjoitetaan käyttäen mustaa peruskirjoitusasua, kuitenkin lihavoituna jotta nimitiedot nousevat muusta tekstistä esiin. Nimitietojen alle on merkittynä pienemmällä fontilla palveluntarjoajan suppeat yhteystiedot, eli joko käyntiosoite ja www-osoite, sähköpostiosoite ja www-sivut tai puhelinnumero ja yhteys-

henkilön nimi. Yhteystiedot voivat vaihdella riippuen onko kaikkia tietoja edes tiedossa. Esitteessä julkaistavat yhteystiedot ovat Excel-tietokannan yhteystietoja suppeammat. Työn tilaajan mielestä esitteessä ei tarvitse olla kaikkea informaatiota vaan tärkeimmät tavat saada palveluntarjoajaan yhteys riittävät. Työssä ei ole kuvia, koska työn tilaaja ei sellaisia halunnut. Kuvat saattaisivat johtaa asiakkaita harhaan eivätkä ole informatiivisessa listauksessa tarpeellisia. Esitteen ilmettä on kevennetty värien ja kirjasintyyppin avulla. Esite on silti helppolukuinen ja ymmärrettävä. Tärkeintä oli saada jokaisen palveluntarjoajan yhteystiedot selkeästi ja erotellusti esille, jotta asiakas näkisi helposti häntä kiinnostavat aktiviteetit muiden joukosta.

Esitteen ulkoasusta tehtiin kaksi erilaista vedosta ennen kuin työn tilaaja hyväksyi kolmannen suunnitelman, jota aiotaan käyttää esitteen pohjana. Ensimmäisessä vedoksessa (Liite 2.) oli mukana kuvitusta ja fontin koko oli sama koko listauksen ajan. Työssä oltiin käytetty otsikoinneissa runsaasti eri värejä ja kaksi erilaista aktiviteettiotsikkoo saattoi olla samalla sivulla, lisäksi koko teksti oltiin lihavoitu. Työssä alueelliset palvelut oltiin eroteltu katkoviivan avulla. Toisessa versiossa (Liite 3.) otsikointia muokattiin siten, että otsikot ja palveluntarjoajien nimitiedot erosivat muusta tekstistä suuremman fontin ja värityksen avulla. Pääotsikoita oltiin korostettu kaksivärisyyden avulla. Lihavoitinta otettiin pois kaikesta muusta tekstistä pois paitsi palveluntarjoajan nimitiedoista. Toista versiota tehdessä kuvitus otettiin kokonaan pois, mutta kappaleen vaihtuminen merkittiin vielä katkoviivalla. Valittu, kolmas versio (Liite 1.), on erittäin selkeä, koska se on kaksivärinen ja siitä on karsittu kaikki turhat tiedot pois. Lihavoituna tekstissä on ainoastaan palveluntarjoajan nimitiedot. Pää- ja väliotsikot on kirjoitettu isoilla kirjaimilla, mutta niitä ei ole korostettu muutoin. Pääotsikot ovat vihreän väriset ja väliotsikot punaiset. Listausta on aakkosjärjestyksessä ja jokainen aktiviteetti on omalla sivullaan.

5.4.2 Sähköisessä muodossa julkaistava tietokanta

Listausta on englanninkielinen ja siihen on kerättyä 142 palveluntarjoajan tietoja Karhuseudun alueelta. Pääotsikoita on kaksitoista, jotka ovat listauksen järjestyksen mukaisesti Lintutornit; Melonta; Pyöräily; Kalastus; Veneily; Golf; Vaeltaminen; Ratsastus; Vapaa-aika, johon on sisällytetty moottoriajoneuvoja hyödyntävät luontoaktiivi-

teetit ja muut harvinaisemmat tai vain osittaiset luontopalvelut; Luonnonpuistot; Hiihto; Metsästys; viimeisenä listauksessa ovat Safarit. Maaseutumatkailu ei ole luontomatkailuosiossa, paitsi jos yrityksellä on jonkinlaisia luonto-ohjelmapalveluita tarjolla. Syynä on se, että maaseutumatkailuun yleisesti kuuluu majoituspalveluiden tarjoaminen, jolloin maaseutumatkailuyrityksen informaatio on mainittu erillisessä majoitusta koskevassa osiossa.

Sähköinen tietokanta on toteutettu Microsoft Excel-taulukko-ohjelmaa käyttäen. Ohjelman avulla Karhuseutu ry:n palkkaama mainostoimisto pystyy luomaan Karhuseutu ry:n www-sivustolle selkeät tiedot ja tekemään mukautetut karttapohjat. Kerättyjen tietojen avulla tarvittavat tiedot voidaan syöttää Excelistä Google Maps- karttapalveluun, joka toimii Internetissä. Excel-taulukossa vaadittavat tiedot ovat yrityksen nimi, kaupunki tai kunta, aktiviteetin muoto, puhelinnumero, sähköpostiosoite, www-sivujen osoite, sekä Karhuseutu ry:n omaa käyttöä varten sarakkeet mahdollisista esitteistä ja julkaisuluvasta Internet-sivustolla (Liite 4.). Lisäksi tilaaja halusi erikseen sarakkeen tiedosta, onko luontopalvelun tuottaja yritys vai yhdistys.

Tiedot on koottu kategorioittain aakkosjärjestyksessä, mutta muutoin palveluntarjoajien tiedot omassa ryhmässään ovat melko sekaisin. Sillä ei kuitenkaan ole väliä, koska tietokanta tulee vain Karhuseutu ry:n omaan käyttöön helpottamaan tietojen päivittämistä. Mainostoimistolle riittää se, että kategoriajako ja palveluntarjoajan palvelu täsmäävät.

5.5 Palveluntarjoajien tietojen julkaiseminen luvalla

Koska opinnäytetyössä kerätään toisten yritysten ja yhdistysten tietoja, ovat ne luvanvaraisia ja tekijänoikeuslain piirissä. Internet-sivuja suunnitellessa on hyvä muistaa, että kaikki tieto joka julkaistaan sivustolla, mutta joka ei ole itse tehtyä, on luvanvaraista. Tekijällä on niin sanottu isyysoikeus teokseensa, eli hänen nimensä tulee mainita hyvän tavan mukaisesti teosta käytettäessä. Tekijällä on myös respektioikeus, eli teosta ei saa toimittaa yleisön saataville työn omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla tai työtä häpäisevässä yhteydessä. Tekijänoikeudella on rajoituksia, jolloin tuotosta voidaan käyttää myös ilman lupaa. Tällaisia rajoituksia ovat yksityinen käyttö ja sitee-

raaminen. Siteeraamisella tarkoitetaan sitä, että teoksesta voidaan ottaa lainauksia hyvän tavan mukaisesti. Sitaatilla tulee olla asiallinen yhteys teokseen ja siteerattavan teoksen nimi tulee mainita. (Kopioisto ry:n www-sivut 2012.)

Tekijänoikeus on vaikea tulkita verkossa julkaistavissa materiaaleissa, koska Internet on niin laaja-alainen verkko, josta löytyy tietoja niin laillisesti kuin laittomastikin. Kopioston Kopiraitti-sivuston mukaan sähköisessä muodossa, niin kuin kaikissa muissakin muodoissa on laitonta levittää tai julkaista tekijänoikeudella suojattua materiaalia. Kun teos laitetaan verkkoon nähtäväksi, on se teoksen välittämistä yleisölle. Välittämistä on myös aineiston asettaminen omalle verkkosivulle. Kun aineisto tulee saataville verkon kautta, ei kyse ole enää yksityisestä käytöstä ja sen julkaisu vaatii luvan. (Kopiraitti, Kopioisto ry:n www-sivut 2012.) Vaikka opinnäytetyössä kerättiin ainoastaan yritysten ja yhdistysten osoite-, nimi- ja muut yhteystiedot, on tekijänoikeudet ja lupa-asiat silti tarpeen huomioida, sillä palveluntarjoaja ei välttämättä halua tietojaan julkaistavaksi toisten palveluiden rinnalla tai kolmannen osapuolen kautta.

Lupamenettelyn suorittaminen jäi vielä opinnäytetyön tekemisen aikana vaiheeseen. Lupa aiotaan kysyä opinnäytetyöhön kootun listauksen lisäksi myös Karhuseudun alueen majoitusalan, ravintola-alan, kokouspalveluiden, sekä muiden ohjelmapalveluiden ja tapahtumien palveluntarjoajilta. Lupien täytyy kuitenkin olla kysyttynä viimeistään ennen ensimmäistä Leader-vierailua, sillä muutoin kerättyä materiaalia ei voida hyödyntää Karhuseutu ry:n Internet-sivuilla, eikä opinnäytetyönä tehtyä julkaisua voida käyttää materiaalina. Jaana Mälkin mukaan kiinnostuneille palveluntarjoajille pidetään kevään aikana avoin tilaisuus, jossa saa esittää kiinnostuksensa hanketta kohtaan ja samalla antaa lupansa tietokannassa julkaisemiseen. Mikäli tilaisuuteen saapuu sellaisia palveluntarjoajia joita ei vielä opinnäytetyönä tehtyyn listaukseen ole merkitty, täytyy Karhuseutu ry:n päivittää tiedot itse tietokantaan.

Opinnäytetyölläkin on tekijänoikeudet. Työn valmistumisen jälkeen oikeudet kuitenkin siirtyvät työn tilaajalle, eli Karhuseutu ry:lle tässä tapauksessa. Vaikka työn tekijänoikeudet siirtyvätkin, olisi silti työn tekijän kannalta kunnioittavaa jos hänen nimensä mainittaisiin työn yhteydessä. Lisäksi valmis tuotos olisi mukava nähdä valmiina, koska tämänkin opinnäytetyönä tehty esite oli vain yksi osa suurempaa kokonaisuutta. Karhuseutu ry saa hyödyntää opinnäytetyöhön koottua materiaalia hankkeis-

saan vapaasti ja tietoja saa täydentää opinnäytetyön valmistumisen jälkeenkin. Työn tilaajalla on oikeudet opinnäytetyön kaupalliseen hyödyntämiseen ja se on vahvistettu opinnäytetyön tekoa koskevalla sopimuksella. Opinnäytetyön valmistuttua työn tilaaja ei voi enää vaatia opinnäytetyön tekijältä täydennyksiä tai muokkauksia työhön, vaan työn tilaajan on hoidettava ne itse. Opinnäytetyön tilaajan pitää siis olla valmis muokkaamaan työtä, mutta samalla olisi hyvä muistaa työn tekijän näkemä vaiva ja kunnioittaa hänen valintojaan esimerkiksi työn ulkoasun ja asettelun suhteen.

6 KARTTAPOHJIEN KÄYTTÖ

Kartta on mittakaavan mukaisesti pienennetty piirroskuva tietystä alueesta. Kartan tärkein tehtävä on osoittaa tiettyjen paikkojen sijainti ja etäisyys toisistaan. Peruskartalla näkyvät tiet, talot, vesistöt, pellot, maaston kuviot, korkeussuhteet ja suojelu – ja rauhoitusalueet. Peruskartan pohjalta on tehty erilaisia ulkoilukarttoja, jotka helpottavat retkeilyä ja suunnistusta luonnossa. Peruskartan pohjalta on mahdollista muokata erilaisia teemakarttoja, eli niissä keskitytään kuvaamaan aluetta tietyn teeman mukaisesti. (Maanmittauslaitoksen www-sivusto 2011.)

Opinnäytetyön yhtenä toiminnallisena tehtävänä oli tehdä Karhuseutu ry:lle täydennetyt karttapohjat, joista näkyisi alueittain ja kategorioittain eri aktiviteettimahdollisuudet ja palveluntarjoajat selkeästi. Karttapohjista piti ilmetä alueen tärkeimmät kulkuyhteydet. Karttapohjat oli tarkoitus suunnitella Karhuseutu ry:n Internet-sivustolle ja niiden käytössä olisi pitänyt huomioida palveluiden alueellinen jako ja aktiviteettikohtainen jako. Opinnäytetyön ollessa osana kansainvälistä hanketta, jota ei vielä olla aloitettu, saattaa kaikki olla hieman epävarmaa ja asiat saattavat yhtäkkiä muuttua, tai tilaajan oma visio ei vastaa tehtyä työtä, eli tässä tapauksessa tilattua kartoitusta ja karttojen tekemistä. Tämän työn kohdalla kävi ilmi, että tilaajan toivomus yhtenäisistä karttapohjista muiden hankemaiden kanssa oli mahdoton toteuttaa. Valitettavasti valmis karttapohja (Kuva 4.), johon aktiviteettipalvelut piti sijoittaa, oli liian epätarkka ja sen mittakaava oli aivan liian suuri, jotta siihen olisi pystytty sijoit-

tamaan kaikkia listattuja palveluita tarpeeksi selkeästi ja oikein. Karttapohjista puuttui esimerkiksi vesistöjä ja teitä, jotka olisivat olleet tärkeitä aktiviteettien sijoittelun kannalta, joten karttapohjia ei voitu käyttää sellaisinaan laisinkaan.

Tällaiseen tarkoitukseen parhaat kartat olisivat olleet mittakaavaltaan tarkempia erikoiskarttoja. Niiden käyttöä ei aluksi edes ajateltu, sillä erikoiskartastojen hankinta on maksullista ja luvanvaraista, eikä hankkeella näyttänyt olevan varaa kustantaa kartastoja, jotka olisivat olleet riittävän tarkkoja tähän luontoaktiviteetteja listaavaan kartoitukseen. Kulkuyhteyksien kartoittamisen piti olla osana karttapohjien valmistamista, joten kun karttapohjien osalta työ kariutui, jäi kulkuyhteyksien kartoittaminen pois työstä. Lisäksi esimerkiksi paikallisbussien vuorot vaihtelevat jatkuvasti, joten tietoa ei kannata syöttää mihinkään, sillä se vanhentuu erittäin nopeasti. Esimerkiksi Porin Linjoilla on itsellään niin hyvät aikatauluhaut [www-sivuillaan](#), että riittää, kun ohjaa asiakkaan kyseisille sivuille.

Työn tilaaja ehdotti vaihtoehtona Karhuseutu ry:n karttapohjille Google Maps-ominaisuuden hyödyntämistä sivustolla, eli karttapohjien käyttö jätettiin opinnäytetyön osuudesta pois. Tilaajan harkinnan jälkeen karttapohjien suunnittelu ja tekeminen siirtyi mainostoimisto Staart Oy:lle, joka opinnäytetyössä tehdyn Excel-taulukon avulla pystyy laatimaan Karhuseutu ry:n tarpeisiin mukautuvat kartastot ja linkkipohjat paljon ammattimaisemmin ja laadukkaammin. (Mälkki, henkilökohtainen tiedonanto 24.1.2012.)

Valmiita karttapohjia oli tarkoitus hyödyntää Karhuseutu ry:n [www-sivustolla](#) selkeyttämään palveluntarjontaa ja antamaan asiakkaalle palvelun sijainnista selkeän kuvan. Tavoitteena oli helpottaa vierailijoiden aktiviteettivalintoja ja matkasuunnittelua näyttämällä reitit ja aktiviteettien sijainnit. Karttapohjiin oli tarkoitus suunnitella ja mallintaa aktiviteettikategorioittain palveluntarjoajan sijainti ja mahdolliset reitistöt alueella. Alueellinen jako aktiviteeteittain olisi helpottanut asiakkaan navigointia sivustolla.

Kuva 4. Kuva karttapohjista ja yrityksestä sijoittaa siihen Karhuseudun luontomatkailukohteita. (Kuva Karhuseutu ry:n)

7 KERÄTYN TIEDON HYÖDYNTÄMINEN KARHUSEUTU RY:N WWW-SIVUILLA

Internet on maailmanlaajuinen tietoverkko, jota käytetään tiedostojen ja tiedon jakamiseen. Internet yhdistää alueelliset verkot yhdeksi globaaliksi verkoksi mahdollistaen tiedon siirron useita reittejä pitkin. (Keränen, Lamberg & Penttinen 2000, 8.) World Wide Web, eli www, on yksi Internetin palvelumuoto, jonka avulla tietoja ja tiedostoja voi linkittää sivulta toiselle ja siirtyä linkin osoittamaan kohteeseen (Keränen, Lamberg & Penttinen 2000, 52). Internetiä käytetään pääasiassa tietokoneella, mutta esimerkiksi myös matkapuhelin toimii päätelaitteena, eli sen avulla on mahdollista selata www-sivuja ja lukea sähköpostia. Internet-sivut ovat lisäksi sisällöltään muuttuvia ja kuka tahansa voi julkaista sivuja. (Keränen, Lamberg, Penttinen 2006, 23.)

Karhuseutu ry:n verkkosivut toimivat tietokannan jakamiskanavana. Isohookanan (2007, 274) mukaan verkkoviestintä on nopeaa, päivitettävää ja vuorovaikutuksellis-

ta ja verkkopalvelua kehittäessä on tärkeää pohtia, kuka sivustoa käyttää ja miksi. Isohookana määrittelee verkkoviestinnän olevan yrityksen ja sen sidosryhmien kohtaamista digitaalisessa ympäristössä. Käyttäjät arvostavat sivujen helppokäyttöisyyttä ja selkeää visuaalista ilmettä, sekä navigoinnin helppoutta sivustolla. (Isohookana 2007, 274–275.) Karhuseutu ry:n sivustolle koottu tietokanta on tarkoitettu alueella vieraileville matkailijoille ja tietokantaa pystytään päivittämään tarvittaessa. Tietokannan selaamisesta pyritään tekemään helppoa jo ennen sen julkaisemista Internetissä, käyttämällä taulukointia ja alajakoa alueittain ja aktiviteetin tyylin mukaan.

Karhuseutu ry:lle tehtävä luontoaktiviteettikartoitus ja yritystietokanta tulevat näkyviin Karhuseutu ry:n Internet-sivustolle ja sen tarkoituksena on herättää potentiaalisten matkailijoiden ja aktiviteettien käyttäjien mielenkiinto, sekä antaa helposti ja monipuolisesti informaatiota alueen luontomatkailupalveluista. Karhuseutu ry:n halu päivittää www-sivunsa ja koota luontopalvelutietokanta johtuu Leader-hankemaiden yhteisestä tavoitteesta saada tehtyä hankemaiden kesken yhtenäiset sivustot hankeyhteistyön aikana. Pyrkimyksenä on näin helpottaa matkailijoiden navigointia sivuilla ja kasvattaa todennäköisyyttä, että matkaja valitsee kohteekseen Karhuseudun. Tietokannan avulla pyritään luomaan selkeä kokonaisuus alueesta ja vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin tiedonjakajana. Keräsen, Lambergin ja Penttisen mukaan monen verkkopalvelun taustalla käytetään tietokantaa, joka siis kokoaa kaiken halutun materiaalin yhteen ja se on perusteltua tiedon määrän kasvaessa. Sivujen sisällöt on tallennettu tietokantaan ja niitä voidaan päivittää tarvittaessa. (Keränen, Lamberg, Penttinen 2006, 37.)

Internetin merkitys on erittäin suuri, sillä se toimii opinnäytetyössä kerätyn aineiston julkaisukanavana ja materiaalin tavoitteena on houkutella kävijöitä Karhuseudun alueelle ja parantaa alueen luontoaktiviteettien näkyvyyttä. Karhuseutu ry:n sivustolta löytyy suorat linkit palveluntarjoajien www-sivustoille, eikä Karhuseutu ry:ssä näin ollen tarvitse huolehtia muusta kuin oman tietokantansa päivittämisestä ja palveluntarjoaja-listan ylläpitämisestä. Karhuseutu ry:n www-sivustolta ohjataan asiakas palveluntarjoajan sivustolle, jota palveluntarjoaja itse päivittää ja pitää ajan tasalla. Keräsen, Lambergin ja Penttisen mukaan linkki on yhteys lähteen ja kohteen välillä ja se löytyy www-sivulta. Linkki voi avautua klikatessa joko omaan ikkunaansa tai samassa kehyksessä kuin lähde. (Keränen, Lamberg, Penttinen 2006, 57.)

Tietokannasta löytyvät yrityksen yhteystiedot, eli palveluntarjoajan nimi, kaupunki, puhelinnumero, osoite, sähköpostiosoite, palvelun laatu ja sijainti kartalla. Näin aktiiviteetin sijainti on helppo hahmottaa ja palvelun voi varata, mikäli sen tarve vaatii. Yhtenäinen tietokanta Internetissä kokoaa tiedon ryhmittäin ja on siksi selailijalle helppokäyttöinen ja tiedon löytää oman mielenkiinnon mukaan.

Jotta Excel-taulukoinnista saataisiin paras mahdollinen hyöty Internet-sivuja ajatellen, tarvitsisi palveluntarjoajien tietojen olla täydellisesti tiedossa. Opinnäytetyön tekemisen aikana syötetyt tiedot olivat erittäin hajanaisia ja puutteellisia esimerkiksi osoitetiedoiltaan tai muilta yhteystiedoilta. Tarkempien osoitetietojen puuttuessa osoitekenttä jäi tyhjäksi, mutta silti pyrkimyksenä oli saada edes jonkinlainen osoite-tieto esiin, kuten postinumero. Kartoituksen työstäminen Excel-muotoon selvensi työn puutteita ja tiedon laatua. Palveluntarjoajienkin olisi ehkä hyvä välillä päivittää tietojaan palveluhakemistoihin ja omilla www-sivuillaan, jotta jatkossa tämäntyyppiset tiedot saataisiin helpommin tuotua kaikkien tietoisuuteen.

Internet-sivustolle tulevien karttapohjien avulla sivustoa selaileva asiakas pystyy helposti suunnittelemaan matkareittinsä ja perehtymään jo etukäteen luontoaktiiviteettien sijainteihin ja reitistöihin. Eri aktiiviteettien näkyessä eri karttapohjilla, pystyy matkailija myös helposti kartoittamaan itseään kiinnostavat kohteet ja saamaan tietoa palveluntarjoajista, sekä näkee alueen tärkeimmät kulkuyhteydet, joiden avulla kohteeseen pääsee. Internet-sivustolla näkyvät karttapohjat oli aluksi suunniteltu toimimaan siten, että jokainen alue näkyy omassa osuudessaan ja luontoaktiiviteetit on jaoteltu myös omiin ryhmiin navigoinnin helpottamiseksi. Kun karttojen suunnittelu ja tekeminen siirtyi mainostoimistolle, saattavat myös karttojen toimintatavat muuttua.

Karhuseutu ry:n www-sivustolle suunniteltujen pohjien avulla kansainväliseen Leader-hankeeseen osallistuvat muiden maiden hankeyhteisöt pystyvät kätevästi perehtymään Karhuseudun alueen luontoaktiiviteettitarjontaan. Tätä kautta on mahdollista tutustua tarkemmin alueeseen ja sen mahdollisuuksiin luontomatkapakettien suunnittelussa ja kokoamisessa. Sivustolla käyvät muut asiakkaat hyötyvät myös tietokantaan liitetyistä karttapohjista ja linkeistä jotka ohjaavat suoraan palveluntuottajien sivuille, sillä se helpottaa yhteydenottoa luontomatkaileuryrittäjään ja auttaa visuaalisoimaan eri reittejä ja matkavaihtoehtoja.

Vaikka karttapohjien tekeminen siirtyikin kesken opinnäytetyön tekemisen mainostoimistolle, on työn tilaaja silti toivonut mielipiteitä ja ehdotuksia karttapohjien suunnitteluun. Karttapohjien ollessa laadukkaat ja ammattilaisen tekemät, ne varmasti saavat positiivista huomiota ja tuovat lisää käyttäjiä Karhuseutu ry:n www-sivuille.

8 JULKAISUN ULKOASU

Visuaalinen suunnittelu on kaikkien julkaisujen perusta ja sen avulla saadaan julkaisun viesti asiakkaalle perille. Julkaisun ulkoasun ja visuaalisen suunnittelun pyrkimyksenä on varmistaa, että asiakas varmasti ymmärtää julkaisun sanoman ja viestin. Visuaalisen suunnittelun avulla pyritään järjestelemään tuotoksen sisältö niin, että ulkoasu palvelee tarkoitustaan viestin välittämisessä asiakkaalle. Julkaisun ulkoasun pohtiminen tulisi aloittaa pohtimalla kuka on julkaisun takana, kenelle julkaisu on suunnattu, mikä julkaisun tarkoitus on ja miksi se julkaistaan. Julkaisun perusviestin tulisi käydä ilmi, koska julkaisu voi olla markkinointia, imagoon liittyvää tai tiedon välittämistä. On myös hyvä pohtia, millaisia toimia julkaisun vastaanottajalta tai lukijalta toivotaan. (Pesonen & Tarvainen 2003, 2-3.)

Julkaisu tarvitsee aina jonkinlaisen pinnan, jolle erilaiset elementit voidaan asettaa ja järjestellä tarkoitukseen sopivalla tavalla. Taittamisen avulla kootaan yhteen niin julkaistava tekstiaineisto kuin visuaaliset elementit. Julkaisun taittotyylin avulla tieto saadaan jäsenneilyä ja nostettua esiin paremmin, sekä ohjaamaan julkaisun lukusuuntaa ja auttaa ymmärtämään. Julkaisun taittoa tehdessä on hyvä suunnitella tietynlainen asettelumalli, joka toimii sivun sommittelun perustana ja yhtenäistää julkaisun materiaalit. Asettelumalli on siis suunnitelma sivun ja sen pinnan jakamisen perusratkaisuista. Asettelumalli määrittää julkaisun marginaalit, palstojen määrän, palstojen leveyden ja niiden välisen raon. Asettelumallin avulla kuvien ja muiden elementtien sijoittelu onnistuu paremmin. Marginaalit määrittävät julkaisun aineiston ja sivun reunojen välisen etäisyyden ja kehystävät sivun. Palstojen avulla julkaisun aineisto voidaan jakaa sivulla useampaan sarakkeeseen, jolloin julkaisun ulkoasu muuttuu ja julkaisun sisältö mukautuu eri tavoin. (Pesonen & Tarvainen 2003, 8-11.)

Luontopalveluista julkaistava esite on toteutettu pyrkien selkeään ulkoasuun ja helpolukaiseen informaatioon. Opinnäytetyönä toteutettu kartoitus ja sen muokkaaminen esitemuotoon on toteutettu InDesign-taitto-ohjelman avulla, koska se on MS Office Wordia monipuolisempi ohjelma, joka nimenomaan on tarkoitettu esitteiden suunnitteluun.

8.1 Typografia

Typografia kertoo julkaisun sävyn, tunnelman ja tyylin. Typografiset ratkaisut kertovat julkaisun vastaanottajalle keneltä viesti on, millainen se on ja kenelle se on tarkoitettu. Typografian avulla julkaistavan tekstin sanomaa voidaan muokata ja sävyttää eri tavoin. Typografia on siis tavallaan julkaisun ulkoasu kokonaisuudessaan. Suppeammin typografia on myös kirjaintypografiaa, joka käsittää kirjaintyytit ja erilaiset kirjaintyytit, tekstin asettelua ja palstoitusta. Typografian tärkein valinta on kirjain, eli mitä fonttia käytetään ja millä fontilla aineisto kirjoitetaan, koska kirjaintyyppi vaikuttaa aineiston luettavuuteen, käyttötarkoitukseen ja herättää mielikuvia. Koska typografia on lukijan apuna, on sen tavoitteena tekstin sujuva luettavuus ja selkeys. Rakenteellisesti fontin helpolukaisuuteen vaikuttavat sen koko, merkkiväli, sanaväli, rivin pituus ja rivivälin mitta, tekstin asettelu sekä palstan väli. (Pesonen & Tarvainen 2003, 12, 28–30.)

Itkonen mukaan hyvä typografia on sekä taidetta, että viestintää. Molemmissa tarvitaan kontrastia, joka luo vaihtelua ja rytmittää tekstiä. Typografiassa kontrastia saadaan luotua koon, muodon, vahvuuden ja värin avulla. Kokontrastia käyttäessä kahden kirjainkoon ero ei saa olla liian pieni, koska muutoin se saattaa näyttää vain virheeltä. Muotokonstrastin avulla kaksi selvästi toisistaan poikkeavaa kirjaintyyliä yhdistetään, jolloin tekstin muotoa saadaan muutettua. Värikonstrastin avulla voidaan korostaa tekstin eri osia halutulla tavalla. (Itkonen 2003, 60–61.)

8.2 Typografia tässä työssä

Tässä työssä typografia on tärkeässä osassa, koska lopullinen tuotos julkaistaan esitteenä, jonka tarkoituksena on välittää tietoa Karhuseudun alueen luontoaktiviteetti-

palveluista (Liite 1.). Ulkoasun täytyy tällöin olla helppolukuinen ja selkeä, mutta kuitenkin tarpeeksi mielenkiintoinen asetelumalliltaan, jotta asiakas haluaa ja kiinnostuu selaamaan palveluntarjoajien tietoja enemmänkin Karhuseutu ry:lle kootusta julkaisusta. Julkaisu tuotetaan Adobe InDesign-asettelu – ja taitto-ohjelman avulla. Esitteen sivut ovat A4-paperiarkin kokoisia. Julkaisu on kaksipalstainen ja fonttina käytetään Minion Pro-nimistä kirjainmallia. Fonttina Minion Pro on erittäin selkeä ja helppolukuinen malliltaan ja muodoltaan, joten se oli hyvä valinta esitteen typografi-
aan. Fontin koko pääotsikoinnissa on 16 pistettä ja väliotsikoinnissa 12 pistettä. Jotta eri palveluntarjoajat erottuvat toisistaan saman väliotsikon alta, on palveluntarjoajan nimi kirjoitettuna 14 pisteen kokoisella fontilla sekä lihavoituna. Muun tekstin kirjainkoko on 10 pistettä. Marginaali on määritetty julkaisun yläreunasta keskelle 16 mm, alhaalta 15 mm, sisäsivulta keskellä 16 mm ja ulkoreunasta keskelle 16 mm. Kolumnien väliin jäävän tyhjän tilan väli on 5 mm. Typografian ulkoasu muokkautui lopulliseen muotoonsa ja koot valikoituivat selkeytensä ja luettavuutensa perusteella. Esitettä muokatessa informaation tuli olla selkeästi esillä ja kertoa lukijalle tärkeimmät asiat nopeasti, joten riittävä tila tekstin välissä ja sopivien fonttien valinta oli tärkeää.

Julkaisun pääotsikointina toimivat aktiviteetit. Pääotsikko erottuu tekstistä isomman fontin, kirjainvälin, lihavoinnin ja vihreän värin avulla. Väliotsikointina toimivat kaupungit, joilla aktiviteetti sijaitsee. Väliotsikoiden ulkoasu on erilainen kuin pääotsikoiden, ja ne eroavat julkaisussa pääotsikoista pienemmällä koollaan ja punaisina. Väliotsikot ja pääotsikot ovat molemmat kirjoitettu isoja kirjaimia käyttäen, jotta ne erottuisivat muusta tekstistä. Koska saman alaotsikon alla saattaa olla useampiakin palveluntarjoajia listattuna, on myös se huomioitu erilaisella fonttikoolla kuin muut tiedot. Esimerkiksi Kalastus on pääotsikko, jonka alaotsikkona on Harjavalta ja palveluntarjoajia ovat x, y ja z, jolloin jokaisen nimen täytyy erottua selkeästi ja fontin koon sekä selkeän välin avulla luodaan selkeä kontrasti palveluntarjoajien välille.

8.3 Adobe InDesign- asettelu ja taitto-ohjelma

Adobe InDesign CS 5 on opinnäytetyössä käytettävä tekstinkäsittely – ja taitto-ohjelma, jonka avulla kirjoitettu kartoitus viimeistellään ulkoasultaan ja sen lopullinen asettelumalli selkeytetään.

Adobe InDesign on tietokoneelle ladattava Adobe Systems Incorporatedin tuottama ja omistama sovellus, joka toimii pääasiassa sivuntaitto-ohjelmana, mutta monipuolisten ominaisuuksien ansiosta se toimii myös kuvankäsittelyn ja kuvituksen työkaluna. InDesign on siis enemmän kuin pelkkä taitto-ohjelma, ja yleisesti ottaen sitä voidaan luonnehtia julkaisuohjelmaksi. Adobe InDesign sisältää painettavien julkaisujen tekoon tarvittavien työkalujen lisäksi ominaisuuksia, joiden avulla voidaan suunnitella myös sähköisiä julkaisuja. InDesign-sovelluksen asettelun säädöt ovat erittäin tarkat ja asiakirjan sivun kokoa voi muuttaa 0,421 millimetristä jopa 5,48 metriin. InDesign-sovellukseen voidaan tuoda kuvamateriaalia muista kanavista, kuten Internet-sivuilta ja ohjelman avulla kuvan kokoa voidaan muokata ja asetella julkaisuun sopivaksi. InDesignissa on myös vientisuotimet PDF-, HTML-, PostScript- sekä EPS-muotoisille tiedostoille, joten julkaisu on mahdollista tallentaa ja julkaista useissa erilaisissa muodoissa. (Lukkarila 2000,12–15.)

Opinnäytetyön yhtenä osana oli luontopalvelulistauksen muokkaaminen esitemuotoon (Liite 1). InDesign-ohjelman avulla ulkoasusta saatiin selkeämpi ja kompaktimpi, mutta kuitenkin kattava informaatiopaketti alueen palveluista. InDesignin avulla palvelut saatiin lajiteltua loogisesti, ja kun Wordilla koottu listaus oli 28 sivua pitkä, tuli InDesignilla tehdystä mallista 19-sivuinen. Ohjelman avulla tieto saatiin siis tiivistetympin, mutta silti selkeästi esiin. Kaksipalstaisen muodon käytön ansiosta luettavuus ei kärsinyt. Ainoa haittapuoli tulevaisuudessa voi olla se, että Karhuseutu ry:llä ei ole käytössään InDesign-taitto-ohjelmaa. Tämä voi siis vaikuttaa siihen, että julkaisua ei päivitetä ja se jää äkkiä hyödyttömäksi. Toisaalta, Karhuseutu ry voi ladata Adoben www-sivuilta itselleen InDesignin kokeiluversion, jota voi käyttää neljän viikon ajan ilmaiseksi. Opinnäytetyötä tehdessä tärkeämpänä seikkana nähtiin kuitenkin julkaisun yleisilme kuin tulevaisuuden päivittämiset, ja saattaa olla, ettei julkaisulla ole enää hankkeen loppumisen jälkeen käyttöä. Mikäli kuitenkin Karhuseutu ry päättää hankkia Adobe InDesign-ohjelman, on julkaisua helppo päivittää ja

muokata, sillä se on toteutettu vain perusasetuksia käyttäen. Karhuseutu ry aikoi ainakin vielä opinnäytetyön teon aikana hyödyntää InDesignia myös muunlaisten listojen tekemisessä ja julkaisussa. Mikäli kuitenkin käy niin, että opinnäytetyönä tehtyä InDesign-julkaisua ei päivitetä, toivon mukaan kuitenkin Excel-pohjaisen tietokannan päivittämistä jatketaan ja sivut saavat sellaisen suosion, kuin mitä on hankkeen aikana odotettu ja toivottu.

Ennen esitteen lopullista ulkoasua (Liite 1.), tein kaksi erilaista versiota InDesignin avulla. Ensimmäinen versio (Liite 2.) oli melko karkea ja sekava kuvineen ja värivaihtoineen. Jokainen pääotsikko ja väliotsikko oli erivärinen, eikä yhtenäistä linjaa ollut. Ensimmäisen version aktiviteetit olivat esitteessä myös sekaisin ja rivitykset olivat eri kohdilla. Toinen versio (Liite 3.) oli jo tasapainoisempi ja pelkistetympi, sillä siinä ei ollut kuvia ja korjasin rivitykset kohdilleen. Laitoin palvelut aakkosjärjestykseen aktiviteettien mukaisesti, jotta esite olisi helppolukuisempi ja yhtenäisempi. Lisäksi muokkasin fonttivalintoja ja korostin enemmän palveluntarjoajien näkyvyyttä. Värivalinnat olivat toisessakin versiossa vielä melko räikeät, sillä halusin korostaa pääotsikoita kaksivärisyydellä ja otsikot olivat erivärisiä. Jokainen aktiviteetti on omalla sivullaan ja Karhuseutu ry:ssä aiotaan päivittää lisää palveluntarjoajien tietoja esitteeseen.

9 YHTEENVETO

Opinnäytetyöni oli toiminnallinen ja työn aiheena oli kartoittaa Karhuseudun alueen luontoaktiviteetit ja koota tiedoista selkeä materiaalipankki, joka jalostetaan vielä eteenpäin esitemuotoon ja jota hyödynnetään Karhuseutu ry:n uusien www-sivujen päivittämisessä ja tietokantaan syöttämisessä. Työn tilaajana oli Karhuseutu ry, joka on Satakunnassa toimiva maaseudun kehittämissyhistys. Karhuseutu ry:n alueeseen lukeutuvat Harjavalta, Kokemäki, Luvia, Nakkila, Pori ja Ulvila. Yhdistyksen tehtävänä on edistää alueen maaseutualueiden toimintaa ja saada yhteisöt kiinnostumaan omasta alueestaan ja elinympäristönsä kehittämisestä. Karhuseutu ry:n toiminta on

sitoutumatonta ja sen pyrkimyksenä on tukea alueellisia toimijoita hankerahoituksen avulla.

Karhuseutu ry halusi tilata kartoituksen opinnäytetyönä, koska heillä oli alkamassa uusi kansainvälinen maaseutualueiden kehittämiseen keskittyvä Leader-hanke, johon alueen palvelut tuli listata. Tässä kyseisessä Leader-hankkeessa mukana ovat Suomen lisäksi Cap Verde, Englanti, Portugali, Ranska ja Unkari. Hankeyhteistyö ja hankkeen valmistelu on alkanut vuonna 2011, mutta hanke avattiin maaliskuussa 2012 ja ensimmäinen hankevierailu tapahtuu syyskuussa 2012. Listauksesta julkais-tavaa paperiversiota, eli opinnäytetyönä tehtyä esitettä, aiotaan hyödyntää hanke-maissa järjestettävissä messutapahtumissa näyttönä alueen palveluista. Lisäksi lista-uksen pohjalta on myöhemmin tarkoitus koota valikoiduista palveluista koostuva esimerkkimatkapaketti, jota muiden hankemaiden jäsenien kanssa testattaisiin konk-reettisesti. Julkisuuden saamiseksi hankedelegaatioon on valikoitu jokaisesta hanke-maasta myös median edustajia, jotka vierailun jälkeen jollakin tavoin julkaisevat ker-tomuksen koetusta elämyksestä.

Kartoituksen alkuun piti perehtyä luontomatkailun käsitteisiin ja teoriapohjaan, jon-ka mukaan listaus rajattaisiin. Luontomatkailun määritelmä rajattiin koskemaan luon-toaktiviteetteja, jotka tapahtuvat luonnonympäristössä joko omin lihasvoimin koko-naan tai osittain, sekä moottoriajoneuvoja hyödyntävät aktiviteetit, jotka kuitenkin pääosin keskittyvät luontoon. Lisäksi listauksessa ovat autenttiset luontopalvelut ja osittaiset luontomatkailupalvelut, joissa hyödynnetään siis osittain rakennettuja tai muokattuja kohteita, kuten esimerkiksi pururata tai maaumala. Kartoituksessa halut-tiin tuoda esille mahdollisimman paljon erilaisia luontoaktiviteetteja ja yritysten li-säksi myös yhdistysten toiminta luontomatkailupalveluntarjoajana huomioitiin.

Kartoituksen tekeminen aloitettiin perehtymällä Karhuseudun alueen luontopalvelui-hin ja listauksessa hyödynnettiin jo aiemmin koottuja tietoja alueen palvelutarjonnas-ta. Pääasiassa tietoja etsittiin Internetin kautta, mutta myös alueellisia matkailuneu-vontoja ja yritystietokantoja hyödynnettiin. Kartoituksen pääotsikoina toimivat luon-toaktiviteetit ja alaotsikoiksi tulivat alueen kaupungit. Jokaisesta palveluntarjoajasta on kerättyinä yhteystiedot, eli vähintään palveluntarjoajan nimi, puhelinnumero, säh-köpostiosoite ja www-sivujen osoite. Kartoitus koottiin ensin alkuun Word-

tekstinkäsittelyohjelmalla ja sen jälkeen tarkoituksena oli koota saatujen tietojen pohjalta kartat, joissa jokainen aktiviteetti tulisi näkyviin. Valitettavasti Karhuseutu ry:n toimittamat karttapohjat eivät sopineet ollenkaan työn tarkoitukseen, koska ne olivat puutteellisia ja epätarkkoja. Karhuseutu ry päätti siirtää karttapohjien suunnittelun mainostoimistolle. Jotta opinnäytetyöstä ei olisi tullut liian suppea, päätettiin karttapohjien tilalle tehdä InDesign-taitto-ohjelman avulla selkeämpi ja laadukkaampi ulkoasu, jota voitaisiin hyödyntää myös hankkeessa esitteenä, sekä tietysti myös myöhemmin materiaalina asiakkaiden tarpeisiin. Karttapohjien teon siirtyessä ammattilaisille, oli tärkeää myös huomioida heidän tarpeensa. Selvityksen aikana kootut tiedot muokattiin vielä Excel-taulukointiohjelman avulla sopivaan muotoon, jotta tietojen syöttäminen karttapalveluun ja uusille www-sivuille onnistuu.

Karhuseutu ry aikoo hyödyntää koottua materiaalia erilaisilla messumatkoilla ja materiaalista on siksi tarkoitus julkaista konkreettinen kansio. Kehitysideana opinnäytetyön aikana esiin nousi mahdollisuus tuottaa selvityksestä painettu kirja tai esite, josta voitaisiin jakaa kopio myös Porin Seudun Matkailu Oy Maisalle, ja tätä kautta saada se mahdollisesti Karhuseutu ry:tä paremmin asiakkaiden ja matkailijoiden tietoisuuteen. Opinnäytetyön teon aikana pohdittiin, onnistuisiko materiaalin julkaiseminen esimerkiksi kirjana. Tämä siksi, koska kootun selvityksen lisäksi haluttaisiin hyödyntää alueen luontoaktiviteettien palveluntarjoajien omia esitemateriaaleja, joita tällä hetkellä on runsaasti kerättyä ja sijoitettuna Karhuseutu ry:n kokoamaan kansioon.

Työn tilaaja oli esitteeseen ja siihen koottuihin tietoihin tyytyväinen. Työtä ja kartoitusta halutaan jatkaa vielä tulevaisuudessakin, ja sen takia esitettä ei vielä saatettu lopulliseen muotoonsa, vaan Karhuseutu ry:ssä pyritään täydentämään sitä vielä opinnäytetyön teon jälkeenkin. Työ kannattaisi kuitenkin tulostaa kansioon, vaikka sitä vielä täydennettäisiinkin, jotta uusi kattava tietokanta saataisiin asiakkaiden eteen. Opinnäytetyöhön saatiin kerättyä 142 erilaista luontoaktiviteettia ja palveluntarjoajaa. Palveluntarjoajilta tulee kuitenkin vielä ennen esitteen julkaisua pyytää lupa heidän tietojensa julkaisuun, koska heillä on oikeus päättää, millaisessa yhteydessä haluavat esittäytyä. Aiheesta julkaistiin lehtiartikkeli Satakunnan Kansassa, jonka kautta haluttiin tavoittaa vielä useampia luontoalan palveluita ja palveluntarjoajia, mutta yhteydenottoja ei tullut kuin muutama. Toivon mukaan hankkeeseen saadaan

silti mukaan useita yrityksiä ja yhdistyksiä, ja että jo listauksessa olevat palveluntarjoajat antavat luvan yhteystietojensa julkaisuun tietokannassa. Karhuseutu ry jatkaa tietokannan laajentamista hanketta varten ja luontomatkailevuusaktiviteetit eivät ole ainoa osio selvityksessä, joten tietoa tulee olemaan erittäin runsaasti.

Toiminnallisen osuuden toteuttaminen oli haastavaa. Luontoaktiviteetteja on Karhuseudun alueella paljon, mutta osalla yrittäjistä toiminta on erittäin harrastelijamaista. Tämä näkyi muun muassa yritysten kotisivuilla vierailtaessa siten, että www-sivuja ei ollut päivitetty, yhteystiedot olivat puutteellisia tai niitä ei ollut ollenkaan. Osoitetiedot olisivat olleet erittäin tärkeitä opinnäytetyössä tehtyä Excel-taulukkoa varten, sillä sen pohjalta tiedot syötetään tuleville karttapohjille. Puutteellisten osoitetietojen takia karttapohjalla ei voida näyttää muuta kuin sijainti kaupungin perusteella, jolloin tieto jää vajaaksi. Excel-taulukon tiedoista on jalostettu InDesign-taitto-ohjelmalla esitemalli Karhuseudun luontoaktiviteeteista. InDesign-ohjelman avulla tiedot saatiin eritellysti ja selkeästi esiin. InDesignilla tehtyjä versioita oli kolme. Työn tilaaja halusi pelkistetyn ja kompaktin tietopaketin, josta oltiin karsittu kaikki turha pois. InDesignilla tehdyssä, lopullisessa versiossa, on vihreällä pääotsikoina toimivat luontoaktiviteetit ja punaisella väliotsikointina kaupungin nimi. Muu teksti on mustalla värillä. Toiminnallisesta osuudesta tuli työn tilaajan mielen mukainen ja siinä pysyttiin opinnäytetyössä rajatussa luontomatkailevuuden määritelmässä.

10 LUOTETTAVUUSTARKASTELU

Opinnäytetyö on sidoksissa tekijänsä tapaan tarkastella työnsä aihetta ja lähestymistavat on aina perusteltava. Raportista tulee myös löytyä perustelut sille, miten tiettyihin ratkaisuihin ja tuloksiin on päädytty ja miksi työntekijää tulee pitää luotettavana. Perustelujen tarkoituksena on vakuuttaa lukija työn ja sen tulosten hyväksyttävyydestä ja sen tekijän luotettavuudesta. Opinnäytetyöraportille tunnusomaisia piirteitä ovat perusteleminen vetoamalla aiempiin tutkimuksiin, ammattialan ja koulutusalan oman erikoiskielen käsitteiden avaaminen ja määrittely, lähteiden käyttäminen tietoperustan rakentamisessa ja lähteiden merkintä lähdeluetteloon, tiedon varmuuden asteen

ilmaiseminen, sanavalintojen kautta sanonnan täsmällisyys ja tekstin rakenteen johdonmukaisuus. Opinnäytetyön raportin on täytettävä tutkimusviestinnälle asetetut vaatimukset, vaikka työ olisikin toiminnallinen. Olennaista on pystyä perustelemaan tehdyt ratkaisut ja todistaa, että työ täyttää opinnäytetyölle asetetut vaatimukset ja on tarpeellinen myös koulutusalan näkökulmasta. (Vilka & Airaksinen. 2003, 81–82.)

Tässä opinnäytetyössä lähdeaineistoa on haettu lähinnä liittyen luontomatkailuun ja julkaisun tekemiseen. Tätä kautta on pyritty hakemaan työlle selkeä viitekehys ja perustelut valinnoille. Luontomatkailun teorian avulla aktiviteetit saatiin rajattua selkeästi ja perusteltua. Lähdeaineiston valitseminen oli haasteellista, vaikka luontomatkailusta onkin kirjoitettu paljon. Tämä johtui lähinnä siitä, että useissa uusimmissa luontomatkailuun perehtyneissä teksteissä viitattiin vanhempiin perusteoksiin, jotka sisälsivät vanhentunutta tietoa ja siten olivat epäkelvoja. Pyrkimyksenä oli saada koottua erilaisia lähteitä joissa olisi jopa erilaisia näkemyksiä ja sitä kautta määrittää opinnäytetyön toiminnallisen osuuden aktiviteetit. Monipuolisten lähteiden avulla pyrittiin löytämään kattavasti tietoa luontomatkailusta ja sen erilaisista määritelmistä. Erilaiset luontomatkailuun liittyvät käsitteet pyrittiin selittämään tarpeen vaatiessa. Tekstinkäsittelyä ja typografiaa koskeva lähdeaineisto on kerätty perusteoksista ja aineistoa on käytetty myös julkaisun ulkoasua perusteltaessa sekä sen laatimisessa. Työn kannalta keskeisimmät teoriat on perusteltu ja niiden avulla on määritetty ja rajattu työtä ja osoitettu teorian ja toiminnallisen osuuden yhteys. Opinnäytetyön aikana tehtyjä ratkaisuita on pyritty perustelemaan kattavasti ja ymmärrettävästi. Tekstiä on myös pyritty muokkaamaan helppolukuiseksi ja johdonmukaiseksi. Työn toiminnallisen osuuden kannalta oli lisäksi tärkeää tarkistaa palveluntarjoajien ja aktiviteettien paikkansapitävyys ja tietojen ajantasaisuus. Toisaalta, tämänkaltaisen kartoituksen tiedot muuttuvat jatkuvasti kun uusia yrityksiä perustetaan lisää, niitä lopetetaan tai yritys saattaa jopa muuttua, joten toiminnallisen osuuden luotettavuus saattaa kärsiä.

11 POHDINTA

Työnä Karhuseudun alueen luontoaktiviteettien kartoittaminen oli erittäin mielenkiintoinen ja haastava. En olisi itse osannut edes etsiä sopivaa opinnäytetyötä Karhuseutu ry:ltä, sillä se ei ole markkinoinut toimintaansa juuri ollenkaan ja näin ulkopakkakuntalaisena eivät porilaiset yhdistykset ole niin tuttuja. Onneksi Karhuseutu ry haki opinnäytetyöntekijöitä ja muita hanketoimijoita Satakunnan ammattikorkeakoulun kautta ja joukossa oli luontoaktiviteetikartoituksen tekeminen. Luontoaktiviteetikartoitus kuulosti sopivan haastavalta työltä, mutta kuitenkin toteuttamiskelpoiselta ja sopivalta, koska olin tehnyt harjoitteluni luontoaktiviteetteja tarjoavassa Rymättylän Herrankukkarossa.

Työn aloittaminen oli helppoa, sillä Karhuseutu ry:llä oli jo valmiina erilaisia tietoja koottuna alueen luontopalveluista. Toisaalta jo tehty työ harmitti, sillä se ohjasi omaa tekemistäni todella paljon ja alussa olin sortua siihen, että vain jatkan listausta, mutten muokkaa tai pohdi sen tietoja itse. Tietojen etsiminen tapahtui suurimmaksi osaksi Internetin kautta ja erilaisia palveluhakemistoja sekä kuntien tietoja selaillen. Työn edetessä huomasin työn tilaajan, suunnitelmien ja toiveiden tätä opinnäytetyötä koskien laajenevan koko ajan. Alussa työn määritelmä oli selkeästi rajattuna luontoaktiviteetteihin, jotka oltiin yhdessä käyty läpi ja joiden mukaan Karhuseutu ry oli jo aiemmin aloittanut listausta. Tilaaja olisi kuitenkin halunnut tuoda esiin myös alueen käsityöyhdistykset ynnä muut. Työn sisältö pysyi kuitenkin rajattuna ja pystyin jatkamaan kartoituksen tekemistä. Mielestäni sain kartoituksen tehtyä hyvässä aikataulussa ja olin valmis siirtymään karttapohjien tekoon. Karhuseutu ry:n omat ja valmiit karttapohjat olivat puutteellisia, koska niistä puuttui muun muassa vesistöjä ja teitä. Lisäksi kuva muuttui rakeiseksi sitä suurentaessa. Olin oikeastaan erittäin tyytyväinen kun karttapohjien tekeminen siirtyi mainostoimistolle ja minä sain korvaavaksi tehtäväksi esitemuotoisen julkaisun ulkoasun luomisen. Tämä oli oma ideani, koska alkuperäinen, Wordilla tehty listaus oli harrastelijamaisen näköinen. Viimeistelin kartoituksen InDesign-taitto-ohjelmalla, josta tein kolme erilaista versiota tilaajan toiveiden mukaisesti. Julkaisun ulkoasusta tuli pelkistetty ja selkeä sekä erittäin helppolukuinen. InDesignin avulla työskentely oli helppoa ja tieto saatiin koottua tiivistä yhteen. Kun karttapohjien teko siirtyi mainostoimisto Staart Oy:lle, tuli mi-

nun tehtäväkseni julkaisuasun tekemisen lisäksi myös tietojen syöttäminen Excel-
taulukkomuotoon. Exceliin tiedot jaoteltiin selkeästi omalle rivilleen ja sitä on help-
po päivittää jatkossakin. Työn tietojen syöttäminen Exceliin helpotti kartoituksen
ylläpitämistä, koska taulukosta näki kokonaisuuden ja tietoja pystyi helposti muok-
kaamaan. Tämänkaltainen työ ei tule koskaan valmiiksi, sillä uusia yrittäjiä ja yhdis-
tyksiä tulee koko ajan lisää, ja aina myös joku lopettaa toimintansa, joten siksi päivit-
tämismahdollisuus on hyvä olla.

Kartoituksen tekeminen oli osana kansainvälistä Leader-hanketta, jonka pyrkimyks-
enä oli kasvattaa alueella vierailevien kansainvälisten matkailijoiden määrää ja lisä-
tä heidän tietoisuuttaan Karhuseudun alueen luontopalveluista. Ulkomaiset matkaajat
tulisivat ensin Ryanairin lennolla Tampereelle ja siitä jatkaisivat sitten Karhuseudulle
ja hyödyntäisivät alueen palveluita mielenkiintonsa mukaan ja hyödyntäen Karhu-
seutu ry:n www-sivuja. Olin alusta asti hieman epäilevä näin suurellisten ideoiden
edessä, mutta totta kai ulkomailta löytyy potentiaalisia matkajia Karhuseudun alu-
eelle. Ensin olisi kuitenkin hyvä saada myös oman alueen matkaajat ja kotimaan
matkaajat tietoisiksi tällaisista luontopalveluista, sillä mielestäni he olisivat realisti-
sempi asiakaskunta ennen kansainvälisiä matkailijoita. Miksi skotlantilaiset haluaisi-
vat tulla Poriin pyöräilemään kun Tampereellakin, eli Ryanairin kohteessa, voi pyö-
räillä? Miten mahdolliset kansainväliset matkaajat osaavat etsiä käsiinsä juuri Karhu-
seutu ry:n www-sivut ja luontopalvelulistauksen alueen tarjonnasta? Nämä kysy-
mykset askarruttivat minua koko opinnäytetyön teon ajan, mutta kartoitus oli silti
hyvä tehdä kokoamaan Karhuseudun alueen palvelut yhteen. Karhuseutu ry aikoo
hankkeen aikana markkinoida alueen palveluita muille hankemaille, kutsumalla Po-
riin eri medioiden edustajia, jotka kirjoittavat kotiin palattuaan artikkelin Karhuseu-
dun alueen palveluista. Tätä kautta tieto Karhuseudusta saadaan leviämään myös ul-
komaille kohtuuhinnalla ja mielenkiintoa herättäen. Sama oltaisiin voitu tehdä myös
Suomen alueellisella tasolla, jolloin matkailijapotentiaali olisi myös varmasti kasva-
nut. Koska työni on vain yksi osa tätä hankkeen esiselvitystä, en varmaankaan saa
tietää, kuinka paljon ulkomaalaisia asiakkaita hanke tuo Karhuseudulle, mutta toivon
että siitä on hyötyä sekä Karhuseutu ry:lle että alueen palveluntarjoajille.

Työtä tehdessäni huomasin että alueella on paljon luontopalveluaktiviteetteja tarjoa-
via yrityksiä sekä erilaisia yhdistyksiä, jotka vuokraavat välineistöä ja ylläpitävät eri-

laisia luontopalveluita. Toisaalta, monilla palveluntarjoajilla oli erittäin puutteellisia tietoja www-sivuillaan. Sivuja ei ollut päivitetty tai sieltä puuttui esimerkiksi yhteystietoja. Puutteelliset tiedot saivat epäilemään palveluntarjoajan pätevyyttä ja yrityksen olemassaoloa. Nykypäivänä suurin osa matkailijoista haluaa tutustua tarjontaan ja mahdollisiin vierailukohteisiin etukäteen ja Internet on paras ja helpoin kanava löytää uusia mielenkiintoisia kohteita. Jos palveluntarjoajalla ei ole ww-sivuja, saattaa se jäädä vallan huomioimatta. Ulkomaalaiset matkailijat harvoin ottavat yhteyttä kunnan matkailutoimeen ja kyselevät sitä kautta mahdollisia kajakin vuokraajia tai hiihtomahdollisuuksia. Ennemmin tietoja haetaan Internetin hakupalvelusta ja sitä kautta selataan potentiaalisia matkailupalveluita. Karhuseutu ry on osunut oikeaan päättäessään tehdä kartoituksen alueen luontopalveluista Internet-tietokantana, mutta myös Karhuseutu ry:n tulee panostaa www-sivujensa markkinointiin ja tiedottaa tästä kartoituksesta. Samankaltaisia listauksia ei alueen tarjonnasta vielä ainakaan ole. Satakuntaliitto on vasta aloittanut tekemään tämänkaltaista listausta ja Maisalta ei löydy kuin suurimmat palveluntarjoajat listoiltaan.

Uskoni tämän työn tavoitteeseen, eli kansainvälisten matkailijoiden saaminen alueelle, ei ollut kovinkaan suuri. Syy on yksinkertaisesti se, että alue on niin hajanainen ja laaja ja matkajien tarvitsisi vuokrata auto jolla päästä aina haluamaansa kohteisiin. Vaikka Tampere-Pori väli onkin melko lyhyt, saattavat matkajat silti jäädä enemmän Tampereelle. Työ oli kuitenkin tarpeellinen kootessaan alueen luontopalvelut yhteen. Alueella on paljon matkailupotentiaalia ja ammattimaista luontomatkailutoimintaa. Toivon mukaan kotimaan matkajat löytävät Karhuseudun alueen ja sen palvelut, vaikka tietokanta onkin suunnattu kansainvälisille matkailijoille. Lisäksi toivon, että tehdystä työstä on hyötyä Karhuseutu ry:lle, ja alueelle saapuvat matkailijat löytäisivät Karhuseutu ry:n www-sivuille sekä saisivat uusia ideoita matkalleen ja tätä kautta tukisivat Karhuseudun tavoitetta edistää maaseutualueiden toimeentuloa ja elinkeinoja.

LÄHTEET

- Aurinkomatkat Oy:n www-sivut. Viitattu 14.3.2012. www.aurinkomatkat.fi
- Harjavallan www-sivut. Viitattu 7.5.2012. www.harjavalta.fi
- Hemmi, J. 2005. Matkailu, ympäristö, luonto. Osat 1 & 2. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy
- Hemmi, J. 1995. Ympäristö – ja luontomatkailu. Virolahti: Vapaa-Ajan Konsultit Oy
- Hirsjärvi, S., Remes, P & Sajavaara P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi
- Isohookana, H. 2007. Yrityksen markkinointiviestintä. Juva: WSOYpro
- Itkonen, M. 2003. Typografian käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy
- Järviluoma, J. 2006. Turistin luonto. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino
- Karhuseutu ry:n Internet-sivusto. Viitattu 7.11.2011. www.karhuseutu.fi
- Keränen, V., Lamberg, N. & Penttinen, J. 2000. Verkkojulkaisun hallinta. Jyväskylä: Teknolit
- Keränen, V., Lamberg, N. & Penttinen J. 2006. Web-julkaiseminen & multimedia. Jyväskylä: Docendo
- Kokemäen www-sivut. Viitattu 7.5.2012. www.kokemaki.fi
- Kopiosto ry:n www-sivut. Viitattu 22.3.2012. www.kopiosto.fi
- Kopiosto ry:n Kopiraitti www-sivut. Viitattu 22.3.2012. www.kopiraitti.fi
- Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus LEO:n www-sivut. Viitattu 15.3.2012. www.leofinland.fi
- Lukkarila, P. 2000. Adobe InDesign Julkaisijan työvälineenä. Helsinki:CredoNet
- Luvian www-sivut. Viitattu 7.5.2012. www.luvia.fi
- Maanmittauslaitoksen www-sivut. Viitattu 5.12.2011. www.maanmittauslaitos.fi
- MEK, Kansainvälinen luontomatkailututkimus 2010. Viitattu 7.11.2011. Saatavilla www.mek.fi/
- Metsähallitus. 2010. Rakennerahastohanke Kestävä luontomatkailu Saaristomerellä 2002–2004. Viitattu 7.11.2011. www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Hankkeet/Rakennerahastohankkeet/Kestavaluontomatkailusaaristomerella/Luontomatkailu/Sivut/Luontomatkailu.aspx
- Metsästäjien Keskusjärjestön www-sivut. Viitattu 16.3.2012. <http://www.riistainfo.fi>

Mälkki, J. 2011. Kansainvälisten asioiden koordinaattori, Karhuseutu ry. Pori. Henkilökohtainen tiedonanto 1.12.2011, 24.1.2012, 6.2.2012

Nakkilan www-sivut. Viitattu 7.5.2012. www.nakkila.fi

Pesonen, S. & Tarvainen, J. 2003. Julkaisun tekeminen. Porvoo: Docendo Finland Oy

Porin www-sivut. Viitattu 7.5.2012. www.pori.fi

Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry www-sivut. Viitattu 1.1.2012. www.luontoyrittaja.fi/

Suomen Ulkoasiainministeriön www-sivut. Viitattu 15.2.2012. <http://formin.finland.fi/>

Suomen Ympäristöministeriön www-sivut. Viitattu 14.3.2012. www.ymparisto.fi

Valtion Ympäristöhallinnon www-sivut. Viitattu 7.11.2011. www.ymparisto.fi

Verhelä, P. & Lackman, P. 2003. Matkailun ohjelmapalvelut. Porvoo: WS Bookwell Oy

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi

HARJAVALTA

Pitkäjärvi bird watching tower

29200 Harjavalta

+358 (0) 2 5335 835

KOKEMÄKI

Puurijärvi-Isosuo Nationalpark

Yttiläntie 927

32910 Kauvatsa

+358 (0) 400 124 174

NAKKILA

Kokemäenjoki bird watching

kari.ylikoski@nakkila.fi

+358(0)44 747 5885

Ruohosen lintutorni

Järvimaantie 177

29250 Nakkila

+358(0)2 537 7705

PORI

Inhottujärvi Iso-Lehtisalons bird watching

29600 Noormarkku

+358(0)2 540 5111

Yyterinniemi Hiking Trail Sites

kimmo.nuotio@pori.fi

+358(0)44 701 1211

Golf

Nakkila

Golf of Nakkila. Nine-holes golf course.
Suomalaisentie 71
29250 Nakkila

More information:
Telephone: +358(0)2537 4999
E-mail: info@salomonkallio.fi or nakkilagolf@nakkilagolf.fi
Internet: www.salomonkallio.fi or www.nakkilagolf.fi

Pori

Yyteri Golf Links Oy.

More information:
Karhuluodontie 85
28840 Pori
Telephone: +358(0)2 630 8320 / in winter:
+358(0)2 630 8323
E-mail: caddiemaster@yyterigolf.fi
Internet: www.golfpiste.com/yyterigolf

Pori Golf klub Kalafornia

More information:
Telephone: +358 (0)2 6303 888
www.kalafornia.com

Safaris

Harjavalta

Tapani Härkälä Elämyssafarit. Beach buggy safaris.

More information:
tapani.harkala@dnainternet.net
tel. 040 5111 603

Pori

Ohjelmamestarit Oy. Beach buggy and snow mobile safaris and canoeing trips.

More information:
Hiekkarannantie 189, 28800 PORI
Tel. Program Planner: Jarno Koskela, +358(0)40 558 8185
Chef: Petteri Rosenbom, +358(0)40 525 4246

Ulvila

Jannen Safarit.

More information:
Koskin-Mäkitie 63, 29340 Kullaa
Telephone: +358(0) 40 575 4184
E-mail: info@jannensafarit.fi
Internet: www.jannensafarit.fi

BIRD WATCHING

HARJAVALTA

Pitkäjärvi bird watching tower

29200 Harjavalta
+358 (0) 2 5335 835

KOKEMÄKI

Puurijärvi-Isosuo Nationalpark

Yttiläntie 927
32910 Kauvatsa
+358 (0) 400 124 174

NAKKILA

Kokemäenjoki bird watching

kari.ylikoski@nakkila.fi
+358(0)44 747 5885

Ruohosen lintutorni

Järvimaantie 177
29250 Nakkila
+358(0)2 537 7705

PORI

Inhottujärvi Iso-Lehtisalon bird watching

29600 Noormarkku
+358(0)2 540 5111

Yyterinniemi Hiking Trail Sites

kimmo.nuotio@pori.fi
+358(0)44 701 1211

nature activities (3) - Microsoft Excel

	B	C	D	E	F	G	
1	Category2	Name/Place	Address	Zip	City	Telephone	e-mail
2	Bird watching	Pitkäjärvi bird tower		29200	Harjavalta	+358 (0) 2 5335 835	
3	Bird watching	Puurijärvi-Isosuo Nationalpark	Yttiläntie 927	32910	Kauvatsa	+358 (0) 400 124 17	sirpa.ella@metsä.fi
4	Bird watching	Kokemäenjoki bird watching		29250	Nakkila	+358(0)44 747 5885	kari.ylikoski@nakkila.fi
5	Bird watching	Ruohosen lintutorni	Järvimaantie 177	29250	Nakkila	+358(0)2 537 7705	
6	Bird watching	Inhottujärven Iso-Lehtisalons bird watching		29600	Noormarkku	+358(0)2 540 5111	info@sataseitti.fi
7	Bird watching	Yyterinniemi Hiking Trail Sites		28840	Pori	+358(0)44 701 1211	kimmo.nuotio@pori.fi
8	Boating	Ali-Ketolan Tila	Ketolantie 176	32800	Kokemäki	+358(0)40 501 1443	sirpa.ala-ketola@ali-ketola.fi
9	Boating	Mantan Saaritila	Mantansaarentie 29-41	32800	Kokemäki	+358(0)40 837 0476	info@mantansaari.net
10	Boating	S-Systems	Taavetintie 34	32800	Kokemäki	+358(0)2 546 3421	pekka@s-systems.net
11	Boating	Kylävainion Lomamökit	Pinomäentie 741	29100	Luvia	+358(0)50 572 5225	
12	Boating	Säppi Lighthouse Island		29100	Luvia		
13	Boating	Empaatti/ Petri Jokinen		29100	Luvia	+358 (0) 50 0531 08	petri@empaatti.com
14	Boating	Timo Lokki		29100	Luvia	+358 (0) 44 500 4142	
15	Boating	Hampinkala ja Merikuljetus	Aspiskerintie 427	99100	Luvia	+358(0)40 558 6310	
16	Boating	Kala-Tommi tmi Pori	Salokankaantie 36	28660	Pori	+358 (0)500 468 826	medal@kala-tommi.fi
17	Boating	Churh Boat Rental/ LC Pori		29700	Ahlainen	+358 (0) 50 3424	reino.leppiniemi@graha.fi
18	Boating	Churh Boat Rental/ Kullaan Kirkkoveneyhdystys ry		29430	Kullaa	+358 (0) 40 561 0610	
19	Canoeing	Harjavallan Latu ja Polku	Pyydyskatu 4	29200	Harjavalta	+358 (0) 40 767 5604	
20	Canoeing	Teljän Latu ry		32800	Kokemäki	+358 (0) 40 845 250	riitta.aaltonen@pp1.fi
21	Canoeing	Karvianjoki canoeing routes		32800	Kokemäki		
22	Canoeing	Canoeing routes of Pori islet		28100	Pori		
23	Canoeing	Melamajavat ry	Hevosluoto	28100	Pori	+358(0)50 359 3730	kai_marttila@dnaint.fi
24	Canoeing	Course Center of Onnenkallio	Onnenkalliontie 67	29720	Lamppi	+358(0)44 730 9725	onnenkallio@porievi.fi
25	Canoeing	Dive to Action	Laurilantie 35	28660	Pori	+358 (0) 503 41 442	jyrki.uusitalo@divetoaction.fi
26	Canoeing	Satatuuli Co-Operative	Teljänkatu 8	28100	Pori	+358 (0) 50 521 835	timo.a.laine@satatuuli.fi
27	Canoeing	Jannen Safarit ky	Koskin Mäkitie 63	29340	Kullaa	+358(0)40 575 4184	info@jannensafarit.fi
28	Canoeing	Kullaanjoki Canoeing Routes		29340	Kullaa		

Ready | Nature activities | Tau2 | Tau3 | 142% | 11:41 16.4.2012